Из доњег огласа треба исећи реч: „Куверте“, да би се могло учествовати на нашем конкурсу објављеном на 17. страни.

КУВЕРТЕ

у свим величинама разне каквоће. Роба прворазредна. С тиском или без тиска. Умјерене цијене. Производи и разашиље брзо

В. Вошицки

творница куверата

Копривница, Хрватска.

Узорци на захтјев бадава.

Велетрговина

П. Теслић и друг

Сисак

продаје почев од 25 литара даље, уз цену од К 32·— по литри на више, изврсну шљивовицу из властитих пецара и дупло рафинованy жесту са свог складишта у Сиску.

Кубикашка колица

лиферујем у најбољој изради и на велико. По жељи шаљем на углед.

Кароль Мећери

Стари Бечеј (Бачка)

Ципеларски Обрт

Иван Кроис

Марибор, Корушка 18

Ручна дела из властите радионе, утем. г. 1882.

Тражите ценике.

Позив на претплату

„Српско Косово“

лист за српску омладину и народно просвећивање препоручен од Г. Г. Министара: Вера, Просвете, Војног и Унутрашњих Дела, од **Нове Године** улази у трећу годину. Цена му је 40 динара годишње. Претплату слати за Косов. Митровицу. Ко положи годишњу претплату стиче права као удеоничар на

Пчеланик Српско Косово.

Најновије књиге:

Библиотека „Албатрос“

Свеска 2.

Станислав Винавер:

„Громобран Свемира“

Цена 8 динара.

Гоголь:

„Вијˮ

са предговором Александра Блока; превео Станислав Винавер. **Цена 3·50 динара.**

В. Гаршин:

„Надежда Николајевна“

превела Олга Глушчевић-Којић. **Цена 5 динара.**

Издање Свесловенске Књижарнице

М. Ј. Стефановића и Друга, Београд

Поенкареова улица 36.

Нова, врло корисна књига за жене

Д-р С. Ј. АЛКАЛАЈ

Лекар за женске болести и порођаје у Београду

ЗДРАВА и БОЛЕСНА

ЖЕНА

ПОПУЛАРНА РАЗЛАГАЊА

— Са 40 слика —

Цена д. 20·—

(са поштарином д. 22.—)

САДРЖАЈ:

ПРВИ ДЕО:

1) Састав и облик женских полних органа.
2) Улога женских полних органа: (менструација, трудноћа, побачај, порођај, бабиње и т. д.)

ДРУГИ ДЕО:

1) Болести појединих полних органа: (гонореја, катари и запаљења, мијоми, рак и т. д.)
2) Душевни поремећаји. — Хистерија. — Онанија.
3) Брак.

ИЗДАЊЕ С. Б. ЦВИЈАНОВИЋА — БЕОГРАД

Још неколико комплета сензационог романа из недавне прошлости, који је изишао у 22 брошуре са 20 слика и био разграбљен

„Злочинци на престолу“

у самој ствари низ истинитих доживљаја чланова дома Хабсбурговаца, чија је публикација изазвала највећу сензацију, може се добити по цени од

Динара 10·— по комплету

по избору ћирилицом или латиницом, ако се новац пошаље унапред на администрацију

„Илустрованог Листа“, Београд.

Još nekoliko kompleta senzacionog romana iz nedavne prošlosti, koji je izišao u 22 brošure sa 20 slika i bio razgrabljen

„Zločinci na prestolu“

u samoj stvari niz istinitih doživljaja članova doma Habsburgovaca, čija je publikacija izazvala najveću senzaciju, može se dobiti po ceni od

Dinara 10·— po kompletu

po izboru ćirilicom ili latinicom, ako se novac pošalje unapred na administraciju

„Ilustrovanog Lista“, Beograd.

Власник и одговорни уредник за штампарију и лист Иван Зрнић, Београд, Комајска улица 22. Телефон број 1751.

Појединн број
1·— динар.

Поштарина плаћена.

Појединн број
1·— динар.

ЗАБАВНИК

Илустрованог Листа

Независан породично-забавни лист. Уређује одбор. Излази сваке суботе.

Број 7. **Београд, 18. II. 1922.** **Година I.**

Виконт де Белењи.

Шарл Лан.

Полагано као преко кадифе клизају се елегантни електрични аутомобили а о дрвену калдрму чује се како ударају потковице коња најчистије крви који вуку елегантне свилом превучене купее са гуменим точковима. Такова живост у улици Кобертен, која лежи одстрањена од великих булевара? Толика живост, доиста, нешто необично! Мора бити да се у њој налази нека чувена кројачка радња, или можда, неки добротворни базар, неки уметнички салон моде или томе нешто слично? Од свега тога ништа. Сад је пет часова, време чаја . . .

Унутра, у просторијама индиског друштва „Tea-Compapy“, маестро Паоло Франколино удара у своју харфу. Са њених жица нежни се тонови грациозно шире кроз пространу дворницу, праћени, као шапатом, још слабијим тоновима — en sourdine — три виолине. Свуда око жуто. зелених бамбусових сламних столова, дуж целе дворнице, нечујно, у платненим папучама, промичу Сингалези и служе и разносе мирисни чај боје злата.

У овај локал свакодневно после подне долазе на састанак: маркизе и баронесе, и оне праве и оне лажне знаменитости позоришта, и стари и млади, буржоаске мајке и ћерке, патрицијe и аривисти — и остале даме. Са њима, по себи се већ разуме, гомила кавалира у героцима на корзетима, са цветом, моноклом и сребрним штапом. Ту се као онако случајно мушки и женски састају и ту се дискретно флиртује.

. . . Напољу улицом Кобертен шеташе се неки гојазни господин, шеташе се полагано, одмереним кораком, као што то обично чине гојазна господа. Корзо од каруца њему ни најмање не сметаше, али, он је само лупао главу да погоди куда иду та каруца. Те елегантне лепе даме, које тако брзо и окретно силазе са тих каруца зашто ли то улазе једна за другом у ову радњу са чајем. Месје Андрије, милијунар и гојазни фабрикант сардина из Дуарненеца, тамо далеко иза Бретање, слућаше да је ту посреди нека париска тајна.

„Једна радња ма колико да је велика, опет не може да прими толику множину женскога света,“ шапуташе господин Андрије и он се приближи дућанскоме излогу, и, пошто је претходно мало затурио уназад свој монументални свилени цилиндар, притисну своје црвено чело уза прозор. Али ипак, он не могаде ништа да види кроз беле тилске завесе, које покриваху прозор изнутра. — „Онда морађу сам да уђем унутра“ — закључи он. „У најгорем случају, купићу за мадам Андрије један пакетић од овог чаја. Вазда сам галантан!“

И фабрикант сардина уђе у ове најугланчаније просторије у којима маестро Паоло удараше у харфу.

Један Сингалез вођаше господина Андрије церемониално кроз редове столова до последњих слободних, још незаузетих места чак на дну дворнице. Он се угодно спусти у једну широку наслоњачу исплетену од бамбуса и сламе и би му мило, када чу, како столица поче да пуцкара и да се угиба под тежином његова пуно поштовања достојног тела. Затим, он погледа свуда унаоколо око себе и примети са задовољством како га са свију страна лорњирају; у таквом случају треба дати своме лицу блазиран изглед, треба пребацити ногу преко ноге па се загледати у таваницу. Али таванице у салонима индијског друштва Tea-Compapy — беху исечене, то јест кроз њих се могло да види на горњи спрат, на коме су се налазиле галерије са столовима око којих је било такође пуно дама, које су озго кокетовале доле. О, земљо и небеса! Свуда где погледаш, пуно, пуно, дивних очију! . . .

Е, волео бих, него бог зна шта, када бих само знао, шта оне две тамо, једна у сивој а друга у мркој хаљини о њему говоре и тако га пажљиво посматрају. Али, његово размишљање прекратише два врло елегантна господина, који иђаху кроз редове столова тражећи

места, па најпосле седоше у један угао, недалеко од господина Андријеа.

„Ми смо први," он чу где рече старији од ове двојице, који малочас дођоше.

Фабрикант остаде задивљен chic-изгледом ова два господина. Већ само оно како су при седању повукли испеглане своје чакшире — то је недостижно. Па оне гамаше поврх лаких шевро-ципела! Па тако умети свући гласе-рукавице — доиста, све то захтева дугогодишње вежбање! Па како је само гениално погладио косу, када је бацио летимичан поглед у огледалце што га је извадио из шпага! И господин Андрије и нехотично узе другу позитуру, најотменију што је могао, како не би његова паланчанска немарност сувише јако одскакала према оволикој отмености и преутанчаности ових Парижана.

Копкало га је да се упозна са ова два центлмена, те да од њих сазна, ко су сви ови који се налазе сада овде у овој елегантној дворници.

Оркестар поче да свира један буран комад који учини да се промени досадањи изглед ове дворнице; настаде живљи и гласнији разговор, испрекидан овде-онде гласним смехом. То даде господину Андрију згодну прилику да на дипломатски начин отпочне разговор са својим суседима.

„Молим вас, извините", — рече он, — „какав је ово комад што га сада свирају?"

„Како? Зар тај комад вама није познат!" узвикну са подсмешљивим чуђењем онај старији од господе, који му се наже ближе. „Па то је позната модерна игра „Мачише", зар ви не знате ту игру?"

„Као нека врста трбушне или црначке игре, је л'те?"

„Сасвим тако. Шпанско-амерички проналазак. Игра бродовског љушкања, тако звана Danse chaloupe."

„Откуда ћемо ми то у Дуарненецу да знамо!" одговори фабрикант сардинских конзерва.

„Ах, из Дуарненеца ви сте?" — рече млади плави господин учтиво и са поштовањем, да је господин Андрије морао да помисли да је то велика част бити из Дуарненеца.

У томе тренутку две ванредно лепе даме привукоше пажњу паланчанинову. Изгледаше, да ове даме траже своје познанике; оне су са својим лорњетима гледале на једну и другу страну простране дворнице. Једна од њих беше бело напудрована, онако као што је господин Андрије замишљао себи маркизе из времена Помпадуринг; а друга имађаше тако румене образе и дивну, златно-светлу косу на којој је стајао диван шешир са великим ободом и наранџастим рајским пером, које се весело покреташе тамо-амо. Дивне, да је паланчанину срце заиграло у грудима!

„Дођосте дакле!" — узвикну онај старији господин, а оне се одмах упутише, осмехујући се пријатно, ка столу господина Андријеа.

„Дуго је трајало код Попена [господин Андрије разумеде да је то име славног женског кројача]; огледи, без краја и конца," тако говораше певајући она старија лепотица посута брашном.

Пошто дворница беше до последњег стола пуна, то фабрикант беше усхићен што су даме морале да седну за његов сто те тако он дође у средину између њих.

„Месје није познавао „Мачише" — на тај начин господа неусиљено представише дамама страног господина.

Брр! Како то плавуша уме да се смеје као да трилира а уз то како уме да истакне своје дивне беле зубиће. Сад још уз то и диван поглед из њених сјајних плавих очију и — господина Андријеа прођоше жмарци од горе до доле и од доле до горе, дуж целог кичменог стуба. Не доиста, таквих жена може се наћи само у Паризу!

„Ви сте, госпође, више но у праву да ме сматрате за једног варвара, пошто нисам знао ни за један Ма . . . Ма . . . Мачиш. Али, тамо у мојој Бретањи, на . . . на моме имању, тамо се он не свира; тамо народ уме да игра само Пемполезу — чак и не говори француски." — Он се радује што овим Парижанкама може да импонује својим поседима.

„Ја видим," одговори му онај старији господин мало кроз нос, „да сте ви један од оних ретких чланова нашега племства, који највећи део године проводе пољопривредом на својој наслеђеној земљи и ловом."

Месје Андрије поласкан само немарно климну главом.

„Ја сам пуних четрдесет година уживао задовољство пољског живота, а сада сам већ стекао право да се одмарам у Паризу, а да управљање мојим поседима предам другима. Али, данашња младеж! Ето, видите мога господина зета не можете до одвикнете ни по коју цену, од његовог клуба. Велика готовина очева ту је — нашто ићи међу сељаке?" — Једна мргодаста бора указа се на челу старога господина.

„Вазда исти разговор," прозева млади господин, и премести ногу преко ноге.

„Али, Алфонзе," проговори старија дама учтиво, „ти нам ниси понудио ни један кекс."

„Извини, Амели," — и он јој пружи котарицу са кексом који пође од руке до руке, а она млада лепа плавуша одстрани тренутну хладноћу, управивши питање на старога господина: „Колико времена годишње проводите у престоници, господине?"

„По пет-шест дана, двапут, трипут на годину," одговори Андрије.

„О! Тада сте ви доиста један угледан посетник!" рече осмејкујући се лепа плавуша. „Према томе ви не можете много познавати нашу престоницу."

„Ви имате право, госпођо, "потврди паланчанин покушавајући да и он говори кроз

нос као господин Алфонз, „тамо се човек посећачи, ако ми дозволите да се тако изразим. Морам вам признати, госпођо, да у овој дворници баш никога не познајем".

„Доиста?" узвикну очаравајућа млада жена, веома весело. „Ви не познајете, ено тамо, ни оног крупног господина, не? Банкар Ротшилд. А ни оног поред њега са косом уметничком? То је велики шпански виртуоз Саразате. Сигурно нећете знати ни ко је она дама у љубичастој хаљини? Не? Војводкиња Изе. А онај господин, са киме она тако љубазно говори? Гроф Мин, чувени парламентарац. Она рибљокоса? Мадмоазел Сорел из Комеди Франсез. Оне три грације у tailor-mode? Контеса Кастелан, Контеса Ада Талеран и Контеса д'Аренберг. Достојанствени стари господин проседе браде? Маркиз Салејван. Поред њега барон Зуилен и маркиз де Дион . . ."

Господину Андрије поче да игра пред очима од толико племића и највеће господе које гледаше пред собом својим обичним грађанским очима, докле му је дивна плавуша, за коју је завидео младоме дендиу што сеђаше до њега, нагнута сасвим близу к њему дискретно показивала све те величине париске.

„Ви овде сваког познајете", примети он са страхопоштовањем.

„То су нам све наши пријатељи" похита да му одговори старији господин плавушин отац, са ванредним немарним изразом лица.

„Како је то," упита фабрикант конзерва, поготову са страхопоштовањем, „да се сва ова господа, која се познају, међусобно не поздрављају?"

„То доиста, мора да изгледа чудновато," климну главом старија дама. „Обичај је, да се само у ванредним приликама поздрављa. Човек има толико много познаника, зар не? Физиономије се брзо заборављају. А када се поново нађу, то је тако дивно, кад се са изненађењем узвикне: „Ах, доиста, па разуме се — како је то само било могуће, да вас нисам одмах познала!" То су мале конвенционалне лажи.

„То је сасвим основано," додаде њен муж још јаче кроз нос но прошлога пута. „То би било досадно, да се свакада, кад год се с киме човек нађе, пружи рука и рукује. Поздравља се онда, када човек мора, када је то неизбежно. Иначе поздравља се само очима и то је довољно. Зар није тако?"

„Доиста," потврди господин Андрије па се окрете плавуши и упита је шалећи се: „Али ипак при томе, даме које се чине да једна другу не види, ипак види сваку и најмању борицу на тоалети друге, немам ли право?"

„Видите га само," рече у смеху заносна госпоја, „па ви сте ипак прави Парижанин!"

„Па понешто се тек прилепи за човека, из Париза." — И господин из Дуарненеца гордо се испрси. — „Једино је што вазда жалим, што се овде не може лако да уђе у друштво."

„Зар немате рођака и пријатеља овде?" — упита га старији господин са неповерљивим погледом.

Сумња у истинитост његовог аристократска порекла мора се уништити и Месје Андрије отпоче да лаже: „Не. Немам ни рођака ни пријатеља. Ја сам последњи потомак моје породице. Уз то дуге године у унутрашњости! Тада се изгубе сва познанства." — Он је међутим мислио да је тако уистини могло да буде. Зар није исти тај случај код оног јединог племића целе околине Дуарненеца, код виконта од Белењи, који је већ више од двадесет година узет у ногама и који сад више нема у Паризу ниједног рођака и ниједног пријатеља? Фабрикант конзерва много се поносио тиме што је са тим виконтом сваке недеље играо по једну партију пикета.

„Када се нема ни рођака ни познаника", отпоче онај поново кроз нос, „то је доиста тешко да се добије приступ у ексклузиван круг високе аристократије. Па ви мора да трпите досаду од вашег усамљеног живота у Паризу?"

„На досаду ја сам се већ навикао на мојим поседима у Бретањи," стаде да лаже паланчанин, „али ја бих се веома радовао када бих се овде могао да дружим са себи равнима."

Сасвим флегматично старији господин извуче из свог шпага један мали бележник од мароканске коже, извади из њега једну посетницу и пружи је задивљеноме фабриканту. На посетници је стајало: маркиз Алфонзо де Брагаца. — 148 Авни де Шан-Елизе. — Фабрикант конзерва поклони се захваљујући се, али одмах он је осетио како му је ватра ударила у главу. Сада ако и он мора да му врати својом картом! Па ипак, он то мора да учини! Али нема ниједне своје карте при себи. Шта да ради? Ха! Како би било када би му дао виконтову посетницу као своју, коју му је овај за Нову Годину послао био. Тако и учини. Господин Андрије брзо метну руку у шпаг и извади из њега један новчаник набијен новчаницама, у коме нађе карту виконтову. Он је узе и пружи је своме суседу, који полугласно прочита: „Виконт де Белењи, Шато Белењи, Финистер."

Беху међу себи равнима. Маркиз одмах отпоче поверљивији разговор а бујна плавуша наже се ближе ка „виконту", чак једног тренутка осети на своме рамену и њену ручицу у белој рукавици. „Ако би вам то чинило задовољство, драги виконте, ви бисте нас могли вечерас посетити у нашем дворцу? Данас имамо на вечери неке веома занимљиве личности а после је пријем. Вама је извесно то већ познато?"

„Разуме се!" — Међутим господин Андрије о томе није ни појма имао. Али њему је све равно. Међутим у себи он се задовољно смејаше, што му је виконтова посетница при-

помогла да буде позван у тако отмено друштво. „Разуме се“ да он позив није одбио. Брзо се спријатељише, помакнуше се ближе једно уз друго и поче се поверљивији, пријатељски разговор. Шале које је „виконт“ правио и које су се и њему покадшто учиниле масне, дамама се много допадоше.

Међутим, дворнице полако почеше да се празне. И маркиза се опомену на своје кућевне дужности; она упита колико је часова. Господин Андрије извуче услужно свој часовник, дивне златарске израде, инкрустован крупним дијамантима. [И то је „сигурно уложени новац,“ као што је имао обичај да каже у кругу своје породице.] Оној млађој његовој лепој суседи отрже се један узвик дивљења.

„Лепо парче!“ — рече маркиз.

„Веома диван,“ рече такође и зет, који поче да фабрикантов часовник упоређује са својим.

„Али, ви матора децо!“ прекиде их маркиза са комичним ужасом — „са свим тим вашим, ми ћемо да одоцнимо, а ако хоћемо виконту да учинимо како треба почаст код нас . . .“

„Онда доиста, треба да се дижемо!“ Маркиз исплати мали рачун и сви се дигоше.

Његова кћи сама својом руком метну „виконту“ његов часовник у шпаг од прсника и утврди ланац. Шта више она му намести и краватну, тако да господин Андрије управи унезверен поглед на зета маркизовог. Али овај млади денди изгледаше да није ни водио рачуна о љубазностима његове младе жене које она указиваше овоме страноме господину.

„Чудновати су ти мужеви,“ мишљаше господин Андрије у себи.

Маестро Паоло Франколино пушташе последње звуке своје харфе кроз скоро испражњену дворницу. Уроћеници Цејлона спремаху столове.

На улици они почеше да се опраштају. Виђаше се само још по нека екипажа.

„Дакле ускоро,“ са пријатним осмехом рече маркиза. „Дакле сасвим ускоро,“ протепа лепа плавуша. „Виконт“ се поклони дубоко дамама.

„Како би било, да наш аутомобил дамо нашем пријатељу?“ упита маркиз. „Већ је доцкан. Докле виконт стигне до свога хотела и докле се преобуче, требаће прилично времена.“

„Имаш право,“ — рече маркиза, „ми можемо и пешке да учинимо тај мали пут преко Јелисејских Поља.

„Али, разуме се,“ — потврди и кћи.

Не поможе му опирање. Гурнуше га у аутомобил.

„Ви ћете да одвезете виконта у његов хотел, па ћете онда опет доћи за нама,“ заповеди маркиз шоферу; тада упита „виконта“ у коме је хотелу.

Месје Андрије нађе се у забуни; он није рад био до маркиз сазна, у каквој је неелегантној гостионици он одсео, па зато онако на брзу руку рече име неког познатог великог хотела. Још једном он скиде шешир и одјури аутомобилом.

„Не, ова је лакрдија доиста дивна,“ мишљаше тек недавно умешени виконт де Белењи, изваљен угодно у седиште свога аутокупеа. „У овој републици човек треба увек само да набави себи неко племићско име, па да гледа пред собом саме погнуте грбаче.“

Али, шта сада да ради? Да иде у свој хотел, нема смисла. За предстојећи ручак код маркиза он нема у своме орману ни једно једино парче одела. Али он се у Паризу налази; фрак са осталим принадлежностима у таквој једној вароши већ ће се моћи набавити. Брзо он заповеди шоферу да вози код „Greatestailor-a.“ То неће трајати задуго. Када стигоше пред кројачку радњу, господин Андрије искочи брзо колико му је његова дебљина дозвољавала из аутомобила и упути се чувеноме кројачу. Пробаше му најлепше фракове, али при најбољој вољи у целој гомили фракова за његову гојазност не могаде се ништа „идеално“ добро скројено наћи. Најзад се решише да нов фрак на брзу руку скроје — разуме се да ће бити потребан један добар час док се то удеси.

„Толико дуго“, мишљаше се господин Андрије, „ипак не могу туђег шофера да задржим.“ Он изађе на улицу и окрете се шоферу: „Возите натраг кући и молим вас известите вашег господина да их молим да ме извине, ако се мало будем задоцнио. А вама, пријатељу мој, ево напојница.“

Док је господин Андрије тражио по своме шпагу неки франак, шофер се скиде доле са свога седишта и стаде сасвим близу уз њега.

„Шта ви то говорите о моме господину и о некој напојници? Ја нисам приватан шофер него мој је аутомобил за најам, моје је место на тргу пред Опером. Отуда су ме она два господина и оне две даме узели, данас после подне око три часа. Тако цео рачун за вожњу износи четири часа или рецимо округлу цифру двадесет и пет франака.“

„Ваш је ауто под закуп?“ — „То доиста није лепо,“ мишљаше се господин Андрије. „Двадесет и пет франака. Па лепо, то сам у стању вазда за ту господу да платим.“

Он хтеде да исплати рачун, али до врага, где му је новчаник? А где му је и његов велики портфељ? И фабрикант конзерва поче свуда редом да се пипа и да тражи по свима шпаговима, и одмах затим брзим корацима утрча у дућан.

„Да ли сте видели мој велики портфељ“, повика он највишим гласом радницима кројачким. Уплашени, они сви почеше да траже. Али ништа се не нађе.

„Гром и пакао!“ заурла господин Андрије — „они су ме покрали!“

Газда кројач „Greatesttailor“ узе у заштиту своје људе, па и он паде у јарост. „Како можете да поручујете да се распара један фрак, кад немате ни гроша у шпагу!“ Сада дође и шофер те брзо нађоше и полицију . . .

„Ви сте ухапшени,“ рече чувар реда и закона, „ми већ добро познајемо те преваре . . . Кад човек сам себе покраде.“

„Ја и крађа! Ја Андре Андрије из Дуарнеца! У хотелу „Комерсан“ у коме ја станујем, могу вам рећи о мени . . .“

„Андре Андрије — хотел Комерсан!“ прекиде га шофер, „а малочас је рекао да се зове виконт де Белењи и да станује у Гранд-Хотелу Њу-Јорк; таква варалица!“

„Андре Андрије. Тог ми не познајемо!“ рече полицајац. „У затвор!“

„Сад баш да постанем лопов!“ Паланчанин мишљаше да ће га ту на месту капља да згоди. Паде му на памет једна спасавајућа мисао: његов часовник! Овај скупоцени комад биће довољан да сумњу и страховање кројачево разгони. „Да им дадем часовник у залогу,“ рече сам себи и поче да откачује ланац.

Кројач узе часовник па га поче да посматра пажљиво. Уз громки смех он му га даде натраг.

„Превара, све саме преваре! То је месинг — нема ни трага од злата.“

Господин Андрије оста потпуно смрвљен. Његов скупоцени часовник променули и подметнули му други, лажни! Нема више сумње, маркиз, маркиза, зет и плавуша — дружина дугих прстију.

„У затвор! У затвор!“ наваљиваше позорник.

„Поштене људе ви терате у затвор“ — јечаше господин Андрије протестујући, „док праве лопове пуштате да умакну. Саслушајте ме: Ја сад посигурно знам коме је опљачкао. Ево овде имам његову карту“ — и он извуче из шпага од прсника посетницу маркизову.

„Маркиз Алфонз де Прагаца, Авени де Шан-Елизе 148,“ прочита полицајац.

„Трчите тамо и ухапсите их све,“ преклињаше паланчанин.

„Ај младићу, зар ме држиш да сам толико глуп,“ смејаше се позорник. „А сада, хајдете већ једном у кварт. Бр. 148! Морао бих дуго да трчим — Авени де Шан-Елизе сваршава се са бр. 146.“ — — —

Устајала дивљач.

Обично верују домаћице да се дивљач мора устајати, да би се могла јести. Свакако је укуснije зачињено но незачињено месо од зечева, срне и т. д., али начин на који се то постиже обично доводи до труљења меса што често изазива кварење желудца, па чак и тровање код оних који једу „пацовану“ дивљач.

Академик Др. Бајон рекао је недавно: „Такав начин спремања дивљачи морао је изумети какав досетљиви крчмар који је имао више зечева него што их је могао одмах употребити.“

Ево шта је о устајалој дивљачи саопштено у једном извештају француске Академије Наука. Ми ћемо навести тај стручан суд:

„Труљење дивљачи настаје двојако. Први период труљења почиње тиме што месо добија нарочити задах; помоћу микроскопа у таквоме месу нађе се преко тридесет врста животињица које ће се хранити на трулежи. Други период настаје појавом једне зелене материје. Инфузорије из првог периода ишчезавају и уместо њих појављују се развијеније животињице које су претече црва. Према томе, такво месо је храна небројеном мноштву инсеката који по њему гмижу и разоравају га. Да месо насељено црвима није здрава храна, о томе не вреди ни говорити, пошто је то јасно и детету. Зато имају право хигијеничари који се буне против устајалог „бифтека“, који се недопржен износи на сто, а тако исто и против дивљачи која мора изгубити свежину да би се дала људима за храну.“

Држимо да су чињенице јасне и објашњене довољно, а освештани разлог да се то тако чини од ваjкада, не би требао да важи код паметног света.

*

Еутаназија.

То је ублажавање смрти, као што је еугеника наука о побољшању порода.

Још пре рата, ово питање много се претресало. Неки лекари радили су на томе да добију закониту дозволу да, у случајевима кад су у питању неизлечиве болести, прекрате патњу болесницима неким благим смртоносним средством. Исто то предложено је и за децу која су се рађала са каквом великом маном која ће спречавати правилно развијање организма. Овај проблем изнесен је пред Конгрес у Сједињеним Државама, а њиме су се бавили и немачки законодавци. У обе прилике, еутаназија је осуђена из многих значајних разлога о којима би се могло дуго дискутовати.

Међутим, еутаназија је постојала некада у античком свету; један чувени романописац, Уелс, описује будући живот човечанства, када ће олакшавање смрти и уништавање богаља одмах по рођењу бити дозвољено законима свих земаља. Занимљива је скорашња изјава чувеног чикашког лекара доктора Нешера, који каже де је употребио еутаназију на своме рођеном сину пре три године. Младић се био неизлечиво разболео и отац-лекар био је уверен да болеснику нема спаса. Тада је он својом руком убрзао и олакшао смрт свога сина. Али закон не даје за право дру Нешеру и овај чувени лекар сада је под судом.

Лепа балерина Нина Тини је незадовољна својим животом. Она пристаје да послужи као оруђе својих пријатеља против Добровољцева, да се на тај начин освети овоме старцу, који је упропастио њену матер. У међувремену се Нина упознала са чиновником Лавренћевим, заволела га и машта о промени свога живота. Наташа, сестра Лавренћева, заволела је поручника Васиљева који њу изневерава и жени се богатом Зином Осетров. На другој страни ђенерал Добровољцев, брат распусног старца Добровољцева, узима за жену лепотицу Лику, ћерку грофице Ладишчев, која полази за старога ђенерала само из рачуна, да би спасла мајку новчаних брига и да би несметано могла да настави свој љубавни роман са младим ђенераловим ађутантом Мињаевим. Грофица Ладишчев умире и односи са собом у гроб тајну да ће Лика имати да наследи велико имање од својих правих родитеља, јер она јој у ствари и није била рођена мати. Када прилике Лики не дозволише да настави љубавну авантуру са Мињаевим, бацила се у вртлог раскалашног живота и уповна, се са грофом Ромбеком који постане домаћи пријатељ код Добровољцевих. Лика одлази у атеље код Ромбека да је он слика.

Љубав и страст.

Роман из предратног високог руског друштва.

6.

Она га у шали узе испод руке и посади до себе на диван. Била је заносно лепа.

— Но, испричајте ми, каква је била последња, коју сте волели?

Лика се нагне уз само његово лице, гледајући га право у очи.

— Није било ни прве ни последње, Лидија Сергејевна. Никада нисам волео.

— И доспели сте да навршите двадесет и три године! Ха, ха, ха! Та ви сте прави феномен! Или схватате љубав одвећ озбиљно?

— Управо тако! — Он је погледа тако строго да јој би нелагодно. — Љубљена жена мора бити савршенство. Изнад ње не може нити ће бити других. Посветио бих јој сваку своју мисао, све своје биће, сваки уздах...

— Наравно, тешко је маштати о таквој љубави... Бива ли је уопште? — Прекиде га Лидија. — Занима ме да сазнам ваш укус... Опишите ми каква је била последња у коју сте били заљубљени, с којом сте... били интимни...

— Ја... — Он се чисто збуни. — Нисам се заљубљивао. Не познајем жене.

— Како?...

Лика скочи, запањена, а у души је ликовала. Да га задобије, да му открије све чари љубави... Ето новог осећања ватрене страсне насладе!...

— Са мојим начином живота било ми је лако борити се са инстинктима. Као да вас чуди моје признање? Уверавам вас, да још има младих људи, који умеју да се очувају до своје прве љубави.

— Кајете ли се сада због тога? — Она му погледа у очи.

Он се осврте и погледавши на врата, рече:

— Ето књегињице! Тамам на време! Свршили смо са радом, за данас.

»Тамам у невреме, — помисли Лика са злобом у души. — Кад ће ми поћи за руком да поведем такав разговор!«

После ове сеансе Ротбек је избегавао да разговара и журио се при раду. Али већ два пут му се десило да је брисао све и почињао тако рећи испочетка.

— Изгледа ми као да бисте желели да вечито позирам код вас! — Задиркивала га је Лидија.

— Да нисте уморни? Да вам се није досадило? — Он остави кичицу.

— Досадило ми се да ћутим! Желела бих да се поразговарамо... оставите све!

И овога пута она му приђе и узе га под руку; њен поглед беше мутан и необичан.

Као да се огради гвозденим штитом, Ротбек је седео не мичући се.

— Шта би било кад бих вам казала да не могу више долазити код вас? — поче Лидија.

— Ваша воља, — одврати он муклим гласом.

— Ах, докле ћете бити као од камена! — планu Лика. — А кад бих вам казала, да не могу више ни да спавам, да сва горим? Додирните моје руке: као лед су хладне, а изнутра сам пламен! Гони ме ваш глас, у ноћи слушам ваше певање, видим ваше лице тако близу свога... А кад бих вас сада загрлила рукама које дрхте од узбуђења и рекла вам да вас одавно волим, да чезнем за вама?...

Он скочи блед као смрт.

— Да се нисте уплашили? — рече Лика и прште у смех, који је неприродно звучао. — Та то су само претпоставке! Ја нисам ништа слично рекла!... А у случају кад бих казала, шта бисте ви на то одговорили?

То више није била очаравајућа жена. — То је био сам сотона, који је изазивао и очекивао напад.

— Шта бих одговорио? — Гроф се намршти и посматраше је нетремице својим дивним тужним очима. — Рекао бих: »Лидија Сергејевна, ја вас не волим«.

— Љубљена жена је за мене светиња и она не може лагати и недостојно варати мужа. И додао бих још: Кад није суђено, не мора ни бити!...

— Истина, која заслужује признање!... — рече она са злим осмехом на лицу.

Када је тога дана Султанет дошла као и обично по сестру, лепотица је предусрете са радосним усклико:

— Једва једном! Већ сам почела губити стрпљење...

Гроф их по обичају испрати гологлав. Али овог пута се његове усне не такоше пружене Лидијине руке и она још једном прочита из његовог строгог погледа: »Ја Вас не волим«.

Исто то вече у своме атељеу гроф је кршио руке пред њеним портретом и као избезумљен у очајању понављао:

— Боже мој, Боже мој, како је силно волим!...

XX.

— Лидија никоме не да мира са својим измишљотинама! — гунђао је Александар Андрејевић, сређујући разне ситнице у свој ручни куфер, пред полазак на Иматру.

Султанет му је помагала. Она је у последње време била ослабила и побледела, а и очи су јој имале загонетан израз.

— Па што јој не кажете, да вам није згодно да се крећете баш сада!

— Ах, књегињице, зар њој нешто одбити?! Врло радо полазим и мило ми је што се и Мињаев придружује нама. Он се сасвим одбио од нашега друштва. Штета што се Ликин портрет одлаже због тога. Већ три дана није на њему рађено, а колико ће се сада пропустити овим одласком?

— Вама као да је много стало до тих сеанса?

— Да. Шта више, дао сам грофу Ликину последњу фотографију, која је била снимљена само за мене. Нека ради бар према тој фотографији!

— Смешно! Љубоморни сте на цео свет, а у овоме случају сами је гураге!

— Хенрику? — Добровољцев је грофа у одсуству увек називао по имену. — Боже мој, како ми је мило што су они у тако добрим односима! То је толико природно, да се друкчије не би могло ни замислити!

И спазивши зачуђено лице Султанет, он дода: — Та није ли гроф учинио Лики огромну услугу оном приликом! Тако што се не заборавља!

— Но па шта је! Јесмо ли готови? — Упита весело Лика, улетевши у собу лака, живахна, кокетна у своме белом костиму од беле чоје и огромним црним шеширом на глави преко кога се надnело велико нојево перо.

— Са нама иду Јежови, Мињаев и Бадишчев. Одлучили смо да се са Иматре одјаше до Сајменскога језера и већ сам издала наређење да се коњи тамо пошаљу.

— Јежови, Мињаев, Бадишчев и ваљда Хенрих Хенриковић? — понови Добровољцев.

— Наравно. Само се по себи разуме! — немарно рече Лика.

Искупише се на железничкој станици и разместише се по купеима целог једног унапред нарученога вагона.

Последњих дана лепи ађутант је поново бацио око на своју »генералицу«, јер је она опет постала љубазна према њему.

»— Баш сам био будала што сам пропустио тако лепу прилику онда! Уплашио сам се!... Ватра, а не жена! Како је елегантна!...

Успео је да убеди себе да се може изгубљено и надокнадити!

Стигоше на Иматру тек пред вече. Величанствени водопад је шумио и рикао као каква дивља звер. Страшном силином отимаху се пенушави вали, летећи упорном брзином право у своју пропаст и разбијајући се са јеком о камење.

Друштво је посматрало водопад са моста.

— Како би било да се спустимо до оног хладњака доле овом каменитом стазом! — предложи Лидија.

— Хајдемо! — Њена два кавалјера ухватише је испод руке и она стрча лако као срна на води.

Султанет и Ротбек једини заосташе на мосту.

— Ви нећете? — обрати се он књегињици.

— Не, идем кући. Уморила сам се! — муцала је она црвенећи.

— Мила књегињице, не бојте се: ја ћу вам помоћи, те ћемо се полако спустити доле, — пријатељски рече он.

— Ах, захваљујем вам! — И сузе јој ударише на очи. — Видите, како сам неокретна!

Она показа свој онакажени стас, грбава леђа, кратке ноге.

— Однећу вас доле, пустите само! Нико неће видећи! — шану он као добар школски друг, који наговара другога на какво ђаволство.

И пре него што је она могла доћи к себи, он је диже на руке и у неколико скокова стрча с њом по камењу ка води.

— Не плашите се, књегињице, нико нас није ни опазио, — шану јој он на уво, спуштајући је на земљу.

И обоје се насмејаше као деца и почеше бацати камење у пенушаву воду.

Султанет никада не беше срећнија него у тај час... За време вечере гроф је седео за столом до ње и трудио се да је занима, причајући јој о својим путовањима, о своме животу и о уметности. Толико су се били занели, да су продужили разговор и пошто су се други били удаљили од стола.

— Хенриче Хенриковићу! Престаните већ једном да се бавите добротворним сврхама! — нашали се Добровољцев. — Ходите на терасу! Изглед је диван!

Као да су је бичем ошинули по лицу! И Султанет помисли да он седи с њоме по доброти свога срца и да му је неугодно да је остави, као добро васпитаноме човеку. Он се претварао да се пријатно забавља. Опазивши поглед пун злобе, који је Ротбек био управио на Лику, Султанет увиде да се не вара у својим претпоставкама.

Високо је одскочило сунце идућега дана када се друштво окупи за излет на коњима. Само кнегињица оста у својој соби.

Већ су и коњи били ту. Лика у шали удараше бичем своје кавалере.

— А где нам је кнегињица? — упита је Ротбек.

— Таночка неће са нама, — одговори она суво.

— Да, драги грофе, искрено ми је жао сиротице, — примети генерал. — Кад бисте ви покушали да је наговорите! Чисто бих остао да јој правим друштво!

— Ни зашта на свету! Ти тако лепо изгледаш на коњу! — поласка Лика своме мужу. — И зашто баш ти? Та гроф се већ унапред одлучио на самопожртвовање!

— Са моје стране нема пожртвовања, — прекиде је Ротбек. — Ја потпуно искрено изјављујем, да ми је пријатније у колима са кнегињицом...

— Него да ломите врат у нашем друштву! — Додаде Лика. — Врло љубазно од вас! Идите да убедите Султанет у то.

— Је ли слободно? — упита гроф, закуцавши на врата.

— Ах, изволите, молим вас! — Она је седела са књигом у руци поред прозора.

— Кнегињице, верујете ли ви мојој часној речи?

Она потврди главом.

— Е, па онда дајем вам часну реч и три пут ћу поновити, да је лично моја жеља поћи са вама у колима и ако ви одбијете да пођете до Мале Иматре, нећу ни ја поћи.

Она прихвати његову руку и није могла ни речи изустити од узбуђења.

Као и уочи тога дана, гроф је био крајње пажљив према њој, трудећи се да је расположи занимљивим разговором све док коњаници не одмакоше, да јој не би било тешко упоређење свих тих здравих људи са њеним наказним телом. А кад су већ били у колима Султанет се сасвим расположи.

— Младост је младост! — говорио је гроф, забављајући је досеткама на рачун целога друштва. — Ето, данас ми је тако тешко на души, па ипак сам весео!

Њене дивне очи се замаглише, погледавши у правцу коњаника.

— Не, — осмехну се Ротбек, — није тај разлог. Код куће ми лежи болесник: моја стара дадиља Домна. Никоме нисам хтео о томе говорити, али ћу вама рећи. Дао сам адресу, да ме потраже, ако јој буде горе.

— Она ме је одгајила и спасла ми живот. Родитељи нису хтели да ме васпитавају, кнегињице. Зашто? То је за мене тајна и болесно место. Одрастао сам у кући Ивана Степановића Данилова и он ме је васпитавао, а неговала ме је стара сељанка Домна. Чега се моја мати — грофица, одрекла, то је узела на себе ова сељачка жена! Она ме је отхранила, повијала, купала и научила да идем, да говорим и да се молим. Она је и више учинила за туђега дечка: Претрпели смо бродолом на путу за Америку и тада ми је та иста жена, ма да онда још нисам умео ни ходати, спасла живот. Свега нас је неколико остало у животу. Мој покојни »Отац« често ми је причао о томе, какс се је то догодило. Сада та жена умире на моје очи и тешко ми је на души, јер је то једино створење које се о мени предано бринуло.

Идућега јутра Султанет доби од грофа кратко писамце, којим је извештава о смрти његове дадиље и моли да га извини код Лидије Сергејевне што се пред поласком није опростио са њом.

XXI.

Душевни вапај.

— Не желим више да остајем овде и још данас ћу се вратити у Петроград, — рече Султанет својој сестри, осећајући да не може издржати тако далеко од Ротбека. Није имала воље да гледа око себе весела лица, кад он тамо тугује...

— Нагађам узрок твога одласка... Теби је сада досадно! — Осмехну се Лика злобно.

Грбава девојка не одговори на то ни речи и поче се припремати за пут. Мисли су јој већ боравиле тамо, код одра оне жене, која је одхранила и одневговала Хенрика.

Чим је приспела у град, одмах се упути у цвећарску радњу и поче се освртати по њој, тражећи цвеће од кога би се могао исплести венац, по њеноме укусу.

— Не, не, то није то што тражим...

Одједном поглед јој се заустави на снопу сасушене раиси и разне траве.

— Од куд вам то? — Упита она зачуђено продавачицу.

Кроз четврт сата она изиђе из радње носећи у рукама крст од пољског цвећа. Ето и његове куће!... Срце јој живље закуца. И са свих својих двадесет и седам година једва се одлучила на такав поступак. Та зар она не иде у момачки стан, па још у сам мрак! Грбава девојка заборави у тај мах да она представља изузетак, да је она наказа!...

— Кога да пријавим, — упита вратар.

— Реците... од генерала Добровољцева...

Као мађијом врата се пред њом одмах отворише. Слуга је уведе у грофов кабинет.

Ах, како је она одмах заволела ову собу! Како је често на њу мислила! Ту он пише, чита, на дивану лежи занесен сањарењем...

Како се гроф жури!...

Гроф је у ствари чисто улетео у кабинет јако узбуђен, али угледавши Султанет он пребледе.

— То сте ви! А ја сам мислио... Ви, кнегивице?...

Очевидно је било да се преварио у очекивању и био је страшно збуњен. И Султанет се збуни.

— Дознавши за вашу невољу, желела сам... — Она не доврши и заплака. — Тако ми вас је жао!...

Њени невешти прсти испустише венац.

— Донели сте то њој! За моју старицу! Како је то лепо од вас!... И са колико осећаја смишљено. Хвала вам, кнегињице! — Ротбек јој пружи обе руке. — Ходите!

Ротбек застаде на вратима, а Султанет бојажљиво ступи у собу и положи на одар покојничин крст од цвећа — последњи поздрав поља и лугова. Она погледа покојничине руке:

Давно су престале да се баве грубим сеоским пословима. Та те су руке повијале и неговале Хенрика од најранијег детињства његовога. На своје груди била је притиспула сироче оне бурне ноћи, када је око њих све изгинуло! Та она га је спасла, она...

Није могла више да савлађује своје узбуђење и бризну у плач. Још неколико тренутака и она паде преко старице и тако тужно поче јецати, да се гроф одмах створи поред ње.

— Умирите се, дете моје! — Он је нежно таче за рамена. — Хајдемо у мој атеље, попијте мало воде...

Он је тако рећи донесе до свога царства и положи на диван.

— Та умирите се! — Наговараше је он, продужујући да је милује по коси.

Ах, тај мили глас и то мило лице тако близу!... Шта је она осетила у томе тренутку? Целога живота ниједан је се мушкарац није дотакао!

У томе се сети и тужне прошлости и обгрливши му врат рукама, она муцаше:

— И ја сам имала своју њању... Волела ме је, док сам била малена мазила ме је... И ја сам сироче као и ви... И мене нико више не воли... Наказа сам! Свима уливам само одвратност...

Она је лежала на његовим грудима, тако бедна и несрећна, да га је дубоко потресло њено очајање.

— Мило дете...

И он се наже, а његове се уснице дотакоше њеногa бледог чела.

— Ах! — Узвикну Султанет и не знајући шта чини, упи се својим усницама у његове.

Он јој врати пољубац и умириваше је:

— Стишајте се, мило дете!...

Кроз по сата гроф отпрати Султанет и посади је у кола, да би је поштедео радозналих погледа свога слуге и вратара.

— Нека остане међу нама, — замоли га смерно Султанет. — Немојте причати никоме ни о цвећу... ни о мојој посети...

— Добро, — осмехну се љубазно гроф. — Да, никоме нећу рећи. То је само наше...

Идућих дана Султанет је била весела и чисто је ликовала у себи.

Чешће би затворила очи и осмехујући се, преживљаваше у мислима онај заносни тренутак.

— Имаш неку тајну, Таночка? — Испитиваше је Лика. — Да се ниси заљубила?

Можда први пут у веку грбава се обрецну на њу:

— Па и кад бих се заљубила, шта се то тебе тиче?!

— Хтела бих да ти дам неколико добрих савета, јер сам стекла доста искуства у тим стварима. Упамти, драга моја, шта ти кажем: треба увек да се чини први корак, пошто су сви људи будале.

— На кога се то односи?

— Уопште... Ја узимам одсад на јуриш! Без икаквог увијања и двосмислица — све на чистину!... Закажи само састанак своме драгоме и одмах је готов!... Можда у томе баш и лежи срећа...

Она управи загонетни поглед некуд у даљину.

— Хајде да се споразумемо, Таночка!... Ох, како ће то бити смешно!... Ја сам заказала састанак Миљаеву за сутра увече код Контана. Позови и ти твога тамо и поручи да се за вас задржи кабинет одмах до нашега...

Султанет се задуби у своје мисли, не слушајући више шта Лика говори.

Лика каже, да жена треба да почиње... Можда има право! Та није ли она прва пољубила грофа! А ту није било ни помена о љубави. Мртвац јој је био заковао уста, те није могла изустити слатке речи: »Волим те«.

Више пута те ноћи, заривши главу у јастуке, Султанет је у заносу изговарала: — Волим те, волим те...

»Баш сам глупа! Зашто сам се досад лишавала свега тога... — сену јој кроз главу. — А тако је проста ствар отићи и казати му то!«

»Ако се има среће, има се у свему!« — сети се она опет Ликиних речи, кад је успела да промакне неопажено у стан Ротбеков. Врата од предсобља беху одшкринута: вероватно је слуга изишао на тренутак.

Грбава девојка нечујним кораком ступаше по меким застирачима и доспе до атеља, слутећи да се гроф тамо налази.

И доиста, гроф је седео на поду пред недовршеним Ликиним портретом, наслонивши главу на хладно дрво.

Султанет је одмах схватила. Она застаде на прагу.

Он диже главу.

— Ви овде?... Да се није што догодило?...

— Јесте, ја сам... Да, то сам ја! — Понови она одсечно. — Волите ли ви Лику?

— Волим... — оте му се у очајању.

Све што јој се дотле беше накупило у души и на срцу изби на површину, помути јој разум и завлада њеном вољом.

— Казали сте не једанпут, да код жене највише цените душу!

— Јесте, дупу, срећеност, чистоту...

— Чистоту! — Поновн Султанет иронично. — Не тражите то у таквих жена као што је Лика!...

Он скочи и дохвати је за руку.

— Реците све што знате... Не мучите ме више...

— Ви бисте желели да познате њену душу! Лажљиву, притворна, зла, развраћена... О, она је и у детињству умела само да кињи друге...

— Испричајте ми све, све... Је ли се заљубљивала и у друге поред мужа?

— Је ли се заљубљивала? — Понови Султанет и прште у смех. — У томе и јесте све зло, што је она и без љубави... развратна... Још пре своје удаје имала је роман са једним официром, састанке у његовоме стану... А после, тако рећи од првога дана почела је варати мужа...

Он јој положи руку на раме и пригушеним гласом рече:

— Даље... Продужите...

— Оно, што други називају љубављу, за њу представља само јака осећања... Она тражи та »јака осећања«. — То су њене речи. Да воли кога, на овај начин као ја вас што волим, да сам готова сву дупу, сав свој живот да дам за један тренутак, она није у стању!

Тражећи силна осећања, пристајала је да прави улична познанства и да лумпује по целу ноћ... Сада је под истим кровом где живи с мужем започела роман и за сутра је одредила састанак Мињаеву... А ви волите њену душу!... Ето вам лепота те њене дупе!...

Она је дрхтала и дах јој је нестајао у ишчекивању да се он преда очајању и у нади да ће потражити утехе у њеноме загрљају.

Али он скочи као рањена звер и грубо је одгурну. Из очију му сипаху варнице, а уста се искривише од патње.

— Одлазите, оставите ме! — Узвикну јој он као ван себе. — Не могу да вас гледам више!...

XXII.

Официрска част.

»Жена неће да зна шта је то немати!«, — размишљаше Мињаев, претурајући се по својој постељи. — »Најпростије би било удесити састанак овде, код нас. И никакве опасности не би било! Не, ваља да се потражи какав скупи ресторан ,а ја имам свега пет рубаља у џепу!... Шта ћу код Контана са тих злосрећних пет рубаља! Не може се купити чак ни једна боца шампањца! На дан венчања умела је да пронађе моју спаваћу собу, а сад мора ресторан! Треба устати, па да гледам шта ћу!«...

Он се сети свога друга Константина Александровића Васиљева, једииога с којим је остао у добрим односима, јер му је импоновао својим кретањем у друштву и због богатства.

— Како сам само могао заборавити на њега! И потпуно умирен он оде у официрски дом.

У сали се држала седница; викали су сви и о нечем се препирали. Нико и не обрати пажње на његов долазак. Очевидно, било се десило нешто необично. Он потражи погледом Васиљева и не нађе га. Неко га упита: »Јеси ли чуо?« — У намери да што пре дође до новаца, он само одмахну руком.

— Ах, ето Мињаева! — узвикну пуковник и узе га под руку. — Нека каже своје мишљење!

Морао је да застане и саслуша у чему је ствар.

— Испао је страшан скандал! Јуче је поручник Васиљев добио шамар, на који није реагирао! Ђаво би га знао како се то догодило! Не верујем да се уплашио, тек скандал је огроман!...

— Како да није! Укаљао је част наше униформе! Срамота је и да се покажемо на улици!... — Брујали су са свих страна.

— Та испричајте, да буде разумљиво! — прекиде их Мињаев, блед као смрт. — Тиче ли се жена, или је какав дуг по среди?

— Ђаво би га разумео! — вајкао се пуковник.

— Та он је већ толико пута поновио пред званичном седницом да тога човека никад није видео у свом веку. Ономе се само учинило да Васиљев дрско посматра његову даму.

— Господин у цивилу га је ошамарио са речима: — »То вам је због дрскости!« — А Васиљев се на то ухвати за образ и истрча у ходник као опарен!

— Не верујем да се је уплашио, — рече Мињаев у недоумици. — Њему су добро позната официрска правила!...

— Али он тога ниткова није изазвао на двобој!

— Та како ће га изазвати, кад му ни имена не зна!

— Поручник Васиљев је право из позоришта, после овог немилог случаја, отишао својој кући, — објасни пуковник. Промисливши добро какве последице повлачи за собом такав поступак, пошто је скандал био јаван, упутио се одмах команданту пука и испричао му је цео догађај. Данас је пред официрским судом донета одлука, да он више не може остати у пуку, јер је компромитовао официрски кор. Ви сте тек сада чули о тој ствари, те можете непристрасно пресудити, да ли је наше решење правично.

— Официрска част пре свега! Ја бих онога ниткова на месту искасапио!

— А ако он није био свестан шта се с њим догађа? — протестовао је један потпоручник.

— То је свеједно!... Зна ли Васиљев шта га чека?

— Не. Још му није саопштено. Мора му се званичним путем саопштити. Инак ми је жао,

— рече пуковник. — Био је добар друг. — Требало би га припремити, шта ли... Чини ми се да се вас двојица лепо слажете. Он је овде, у маломе салону. Отидите ви к њему...

Мињаеву паде на памет његова невоља. Наравно, молба не би била умесна у оваквој прилици... А може бити... Ко зна!...

— Молим вас, дакле... — рече пуковник, испраћајући га до врата.

Васиљев је седео окренут леђима према вратима.

— Ах, Јурије, то си ти! — окрете се Васиљев и упитно погледа друга. — Свакако ти је већ познат мој случај!

— Да, Коста. Та како се то могло десити?!....

— Можеш ми поверовати да се нисам уплашио! — поче горко Васиљев. Догодило се све тако неочекивано, да нисам стигао ни да се приберем... Дигла се граја... Стајао сам баш код излаза и некако инстинктивно сам изјурио из сале, као кад би у питању био пожар или каква катастрофа...

Мињаев је упорно ћутао.

— Кажу, да сам окаљао официрску част... И сам добро знам, да се није шалити и стога сам сместа био отишао команданту... Он ми је на то одговорио, да је све узалуд, да је касно...

— Знаш, Коста, немаш нарочито да жалиш, што остављаш пук, — рече Мињаев. — Ето, и ја сам отишао и сада се много боље осећам... Добићеш премештај у унутрашњост, па...

— Мислиш ли, да ће захтевати да се уклоним из пука?

Васиљев пребледе.

— Да-а-а! — протеже Мињаев збуњеним гласом. — Бог би их знао?... Та то није тако важно!

— Како за кога... Ја ту срамоту нећу преживети!...

— Та шта говориш! А ако они баш у томе смислу реше ствар?...

— Ах, значи да су већ решили и да су те опуномоћили да ми ти то саопштиш?...

Уснице су му дрхтале од узбуђења.

— Та није баш тако... Што се мене тиче... Уосталом, питај их ти лично... Цела је ствар врло непријатна!...

— Дакле, због, друже, — прекиде га Васиљев и пружи му руку.

— Понављам ти, да не треба очајавати. И у унутрашњости живе људи лепо...

Мињаев изиђе журним кораком, а Васиљев остаде налакћен о сто.

— Па шта каже? — салетеше питањима официри са свих страна Мињаева.

— Не знам ни сам! Знате...

Он не довршн. Одјекну пуцањ.

Официри навалише на врата. Васиљев је био завађен на столици са окрвављеном главом. Револвер је лежао на поду крај његових ногу. Пренеше га на диван.

— Је ли жив? — питали су пуковског лекара.

— Жив је. Метак је прошао скроз.

Он показа модру мрљу на слепоочници Васиљева.

— Има ли опасности?

— За сада је тешко одговорити на то питање... Можда ће и остати у животу... Мислим да је у свакоме случају повређен очни нерв и да је изгубио вид...

— Ужасно! — чуло се са свих страна. — Боље је умрети... Хоће ли се преносити у болницу?

У томе тренутку Васиљеву се поврати свест и он застења:

— Кући! — Затим опет изгуби свест.

— Наравно, кући његовој, — рече пуковник. — Та он се тек недавно оженио... Богати су, те ће нега бити одлична... Одвезите га ви лично, докторе, до куће...

Мињаев дотера пред огледалом своју косу и одело, па изиђе из официрског дома.

— Изгубио сам толико времена! — прогуњи он кроз зубе. — Где ћу сада добавити новаца?!... Сутра би већ било касно, а и треба себе штедети... Желим да јој се допаднем... Ватра, а не жена!...

Он постоја неколико тренутака у недоумици. Одједном му паде нешто на памет и задовољан осмех му се опет појави на лицу. Без предомишљања најми једна кола и рече кочијашу куда да га одвезе.

XXIII.

Комбинација.

»Алексеј Петровић Џармавиров, зубни лекар«.

Мињаев зазвони. Чуо се бат босих ногу и врата се отворише. У предсобљу га дочека сува госпођа Џармавиров, која беше врло просто обучена.

— Дошао сам код господина Џармавирова, — поче Мињаев, дотерујући се по навици, ма да је пред њим стајала сасвим проста и обична жена.

— Није код куће, — чисто се обрецну она и сместа додаде већ љубазнијим тоном: — Могу вас и ја примити уместо њега. Радим и боље него он, лечим зубе и пломбирам.

— Хвала, али ја долазим сасвим другим послом!

— Ах, ви не долазите због зуба! — отеже она. — Не умем вам рећи кад ће се мој муж вратити. Ако желите, можете га причекати!

Мињаев се спусти на диван — једини намештај у маломе предсобљу.

»Права вештица! — помисли он у себи о госпођи Џармавиров. — Чудим се како још није утекао из куће!«

(Наставак у идућем броју).

Историја философије.

К. Ремер.

Професор Крузиг држао је предавање о Платону из историје философије. Он је био још млад човек и није имао велики број слушалаца. Али ипак међу њима, сообразно духу времена, било је и слушатељица. Њих је било свега четири. Из тога квартета нарочиту заинтересованост професора побуђивала је само једна. Она је стално седела пред самом катедром, увек спокојна, озбиљна, и са упереним на њега пажљивим погледом. Записивала је врло мало, али њене замишљене плаве очи, дубоке као морско дно, говориле су да она слуша са безграничним интересовањем. Она се никада није играла писаљком, као њена окретна сусетка у клупи, вечито насмејана Францускиња; никада се није наметала, увек се јављала са пристојном скромношћу, и никада се професору није обраћала питањима. Када се предавање завршавало, професор је чешће пута примећивао, како се са њених ружичастих усана откидао нехотичан уздах.

— Она вероватно жали, што се лекција свршила, — задовољно мишљаше млади професор и љубазно јој се клањаше.

Пажња слушатељице ласкала је младоме доценту. За време предавања његов се поглед задржавао на њој чешће него на другим. Чинило му је необично задовољство да је посматра.

Она се звала Љуса Герат и студирала је философију.

— Бојим се да неће завршити течај, — помишљао је често пута у себи Крузиг. — Ја се ни најмање не бих зачудио, када бих дознао да се удала... Једном приликом пред вече, он је виде сасвим саму око шумске стражаре. Она је седела за столом покривеним шареним чаршавом, и пред њом беше чаша са лимунадом. Била је озбиљна као и увек, али тога дана учини му се некако нарочито.

То га је побудило да се заустави и започне са њом разговор.

— О чему сте се замислили? — запита је он са осмехом.

— Ја? онако тек... — одговори она црвенећи.

— Допустите да седнем? — запита он, показујући на слободну столицу.

— Молим.

Он седе.

— Сигурно сте се замислили о философији? Да, да, овај дивни храм шумске природе најбоље појачава усвајање умом и срцем великих идеја наших знаменитих мислилаца. Зар није тако?

— Дабогме.

Она је изгледала врло збуњена.

— О коме сте сада мислили ако смем питати? О Канту, Шелингу, Хекелу?

Она одмахну главом.

— За мене би то било важно да знам са психолошке стране, и у толико више што сам нарочито заинтересован вама, као једном од најпажљивијих и најревноснијих од свију мојих слушатељица. Признајте ми отворено о чему сте овога пута мислили.

На њеним озбиљним цртама засија осмејак.

— Када баш тако настојавате, — одговори она — дакле ево! Но ви ћете се јако разочарати. Јуче је у академској башти једна госпођа плела чипкани шал, ванредно лепог изгледа, и ја сам ето овога пута размишљала, да ли бих и ја умела да израдим такав исти.

Професор се задовољно поче смејати.

— У таком случају признајем да сам се преварио. Али збиља ви сте увек пријежни и веома пажљиви на часу; несумњиво ви се са највећом пажњом одајете изучавању философије?

Она и овог пута још јаче одмахну својом плавом главом? У њеним обично спокојним очима засија раздражење, и она гласно узвикну.

— Ни најмање, господине професоре. Напротив, сва такозвана философија, одвратна ми је из дубине душе! — Крузиг је погледа са чуђењем. Овакав њен одговор разочарао га је више него први.

— Па откуда вам дође мисао да студирате? — запита је он двоумећи.

— Зато што ме приморавају! — одговори она наглашавајући јако последњи слог.

— Приморавају? Ко може вас да приморава?

— Моји родитељи. Како отац тако и мајка, неизоставно хоће да ја постанем чувена у науци.

Она покуша да се насмеје, али узалуд. Црте њеног лица, напротив, добише израз црта детета које се спрема да заплаче. У њеним плавим очима засија се суза.

Професор није могао хладнокрвно да подноси женске сузе.

— Мора да сте несрећни? — запита је он болећиво.

— Ах, да, страшно!

— Али мила госпођице; због чега вас приморавају да радите оно, за шта ви немате ни најмање воље?

— Баш то ја и сама не знам. Мој отац је јогунаст, а мајка мало горда. Њему није пошло за руком да добије универзитетско образовање, и место да благодари Богу што је постао богат трговац а не сиромашни професор... Ах, тако вам Бога, опростите ми, господине професоре, али...

— Молим вас не устручавајте се, — рече он смешећи се.

— Због тога он хоће да му макар дете постане научењак. Али пошто му мој брат није испунио ту жељу, него побегао из универзитета да се ода музици, то сада ја морам да испаштам због њега. У почетку су ме мучили у пансионату, затим натерали да свршим гимназију, а сада хоће да овде слупам најбоље године живота. Ја, било како му драго, морам да постанем доктор. Тата и мама пошто пото хоће да у нашој породици ко било има звање научара.

Млада девојка беше изашла из такта. Стидљивости нестаде и угњетавано срце отвори се као поток који се пробије кроз јаз што га спречава.

— Све је то врло жалосно, — рече Крузиг, са муком савлађујући осмејак, потпуно раздељавајући патњу младе девојке.

— Па зар није? То је просто страшно!

— Али може бити да сте ипак способни за учење?

— Ја? Ни трунке! — Скоро са презрењем узвикну она. — У почетку сам пробала да се одам медицини, али при првој операцији паднем у несвест. Тада се решим да постанем адвокат, иако не разумем како се уопште може бити адвокатом. Још ми у ушима звони од првог предавања... Сада сам се подухватила за философију.

— И према њој сте немилостиви?

— Ја је просто мрзим! — одговори Љуса Герат, стегнувши оштре беле зубиће. Ја ћу толико напредовати у њој као и на правима.

— Али забога, мени се чини да ја предајем јасно и разумљиво.

— Могуће, г. професоре, али ви ипак не можете говорити тако јасно да бих вас ја могла разумети.

Он се опет насмеја.

— Па зашто ме не упитате?

— Срамота ме! — одговори она и од стида окрете се лицем у страну.

— А ја сам мислио... ви сте увек уздисали када сам завршавао лекцију... ја сам то тумачио као израз жаљења што се лекција свршавала. Због чега сте уздисали?

— Због тога што бих опет била душевно утучена, што нисам разумела ниједну реч из свега о чему бисте говорили, г. професоре. Боже мој како сам несрећна! А ипак не бих хтела да огорчавам родитеље и напустим занимање.

— На крају крајева ништа вам друго не остаје. Само ћете узалуд протраћити време и новац.

— Па нека се моје учење продужи и неколико година, постараћу се на сваки начин и напослетку може бити како било изгурају до доктората. Како ви мислите, г. професоре?

— Бога ми, не знам! — одговори он и смејући се слеже раменима.

— Ја од своје стране радо ћу вам помоћи и учинити све што будем могао. Пристајем, шта више, да вам дајем часове оделито, ако вам је по вољи.

— О како бих вам за то била благодарна.

— Желео бих на сваки начин да проконтролишем ваше знање. Дођите код мене сутра у три часа и понесите са собом ваше прибелешке.

Она му срдачно захвали. Затим разговор пређе на свакодневне теме: о природи, звездама, месецу...

Разговарајући тако заједно пођоше кући.

*

Није без љубопитства, — бар тако је професор обележио своје узбуђење — очекујући долазак своје ученице. Она дође на пола сата раније пре уговореног времена.

— Извините ме г. професоре, — проговори она са ласкавим осмехом: — дошла сам само да вас упитам, хоћете ли ми дозволити да дођем сутра?

— Разуме се, дабогме, ако вам је ма по чему незгодно данас. Несумњиво сте чиме било заузети?

— Како да вам кажем? — Она се у забуни ушепртљи. — Хтела сам само... знате... Уосталом, признаћу вам искрено, — избаци она храбро: — Госпођа код које ја живим данас иде на излет ван вароши. Ако пристанем да се побринем за њена два малишана, она ће их оставити код куће, ако не пристанем, она ће их повести са собом, и тада... тада...

— А-ха! Ви би хтели да се позабавите децом?

— Ја неописано волим децу! Ја ћу им скувати какао, купићу им слатких колача, затим их одвести да прошетају, испричаћу им...

— О етици Спинозе?

— Баш сасвим не о томе, г. професоре. Али у сваком случају о чему било поучном. Дакле, дозволићете ми... или ћете се наљутити на мене, ако ја?...

На лицу професора опет се појави ласкав осмејак.

— Да се наљутим на вас! Којешта! Идите, идите, позабавите се са малишанима и измилујте их од моје стране.

Он јој срдачно стеже руку, и она са запањеним од задовољства лицем, тркну као лептирица неочекивано пуштена на слободу.

— Никада ни довека та неће постати Dr. философије! — задовољно премишљаше професор Крузиг, испраћајући је погледом.

Сутра дан она дође тачно и без извињавања.

— Седите молим вас, — замоли је љубазно професор.

— Хоћу да вам задам неколико питања.

Она га погледа с таквим страхом као што гледају зубног лекара, који приступа послу са већ спремљеним клештима.

— Криво ми је што ћу вас запрепастити својим незнањем, г. професоре, примети она плашљиво.

— Ко зна. Дакле, мила госпођице, да ли вам је познат у философији појам о несвесности?

Она поцрвене до ушију.

— Није, — промрмља она: то ми је сасвим, сасвим непознато.

— Тада ми реците, шта знате о филозофији Хераклита? Љуса размишљаше један минут, затим ликујући рече:

— А, њу добро знам. Његова је филозофија састављена из 12 радова на које га је осудио цар Еврисије, зато што . . .

— Почекајте, — пресече је Крузиг, смејући се. — Ви говорите о јунаку Хераклеи или Херкулесу. Он нема никакве везе са филозофијом, као што ни филозофија не води о њему рачуна. Ја вас питам о Хераклиту из Ефеса, прозваном мрачним или тамним, пошто му је и филозофија тамна и мало позната. Дакле, шта знате ви о његовој филозофији?

Она један минут поћута, затим у забуни одговори:

— Знам то, да је она за мене још мање позната него ли за друге г. професоре. Када је већ сами научењаци називају тамном, онда сам уверена, да је за мене лично права тама египатска.

— И мени тако изгледа. Врло добро, у таком случају кажите шта било о Кантовој „ствари по себи".

— О „ствари по себи"!?

— Да, о „ствари по себи".

— Ја налазим да је тај израз у неколико чудноват, г. професоре?

— Је л'те? Може бити ви знате бољи?

— Ах, није то . . . Ви ми се подсмевате!

— Како можете и помислити тако шта? Ја говорим потпуно озбиљно. Шта је то „ствар по себи"? Знате ли о томе?

— Не знам. Каква је то појава?

— Није то никаква појава, мила госпођице. Знате ли шта је то појава?

— Појава? О, дабогме, то је — призрак, привиђење . . .

— У филозофском смислу није. По филозофији например, ви сте сами појава.

— Г. професоре, молим вас . . .

— Да, несумњиво! — кликну он весело. — Ви сте појава, и то још врло пријатна и лепа. А у колико се појава човека подудара са „стварју по себи", то је већ питање другог правца.

— То ја већ не разумем.

— Ништа то не значи. По вашем појму, може бити, појава и „ствар по себи" сливају се уједно. Покажите ми ваше прибелешке.

— Изволте!

Она му даде прибелешке, и он их поче прелиставати.

— О монетама Лајбница... Боже мили!.. — викну Крузиг скоро ликујући. — Мила госпођице, монете су лепе ствари, али Лајбниц је говорио о монадама. На срећу овде сте мало записали. Почекајте, друга половина прибележака ипак је доста исписана. Шта ли сте тамо писали?

Он преврте лист и прочита: „Прављење пастета од гушчије џигерице. Узети 200 грама" . . .

Он више не могаше издржати и прште у смех.

— Па то су . . . Ха, ха, ха!. . . То су кухињски рецепти!

— Да, — свали се са усана збуњене студенткиње; — рецепти и сличне ситнице. Ја увек радо записујем све што ме интересује.

— Само, разуме се, не филозофију, — додаде он. — Мила госпођице, баците ви филозофију, сасвим је баците.

Она се сневесели.

— А моји родитељи?

— Ах, да! — рече он. У таком случају мораћу пробати да почнем са вама од елемената. Покушаћу, али не данас. Нисам нешто расположен данас, мила госпођице. Ја чекам још две младе особе, којима дајем приватно часове. Ето ако желите и ви да се придружите њима. Осим тога молићу вас да ми испуните једну малу жељу.

— Од свега срца радо ћу учинити. Шта вам је по вољи?

— Ја страсно волим пастете од гушчије џигерице. Дозволите ми то-јест, — дајте ми могућности да пробам пастете што их ви спремите.

Она се засмеја и примети да филозоф не треба да буде такав материјалиста.

— Али ви ћете сигурно пробати, — закључи она весело.

*

Љуса Герат слушатељица филозофије, становала је у породици професора гимназије Гирца, Крузиговог друга по Универзитету. Једном њега позваше на село код Гирца. Празновали су у најужем кругу познаника рођен-дан његове жене.

Када је професор дошао, већина гостију била је на окупу и владала је општа живахност.

— А где је Љуса Герат? — запита Крузиг, претходно потраживши очима своју ученицу. — Она ми је рекла да ће такође бити ваш гост.

Домаћица се многозначајно осмехну.

— Наша Љуса је друга мајка моје деце, и разуме се наш празник без ње не може бити, — рече она. — А ви би хтели да знате где је она. У кухињи је.

— У кухињи?

— Јесте. Она ме је молила да за данас посао око спремања поверим њој. Она страсно воли да се занима тиме. Осим тога, у колико је мени познато, она вам спрема неко изненађење.

— Мени . . . изненађење?

— Да, вама.

Професор оде у кухињу.

Тамо заставе Љусу, сву зајапурену у лицу, са великом белом кецељом. Она је стајала

пресавијена над повећом зделом са тестом које је месила својим нежним прстићима. Она је била очаравајућа.

— Шта ви радите ту?

— Спремам колаче за чај, — одговори она. Они су ванредни увек када их ја месим.

— Жао ми је што тесто није философија.

— Та оставте ме са вашом философијом! Када будете пили чај, обратите пажњу на колаче, они су моји проналазак.

— Пробаћу их сигурно.

— И допашће вам се.

— А хоћете ли се ви овамо скоро појавити?

— Кроз пола сата, не раније.

Кроз пола сата она се збиља јави у трпезарији, носећи у рукама послужавник који постави пред професора.

— Шта је то? Јели то изненађење?

— Јесте. То је спремљено специјално за вас, г. професоре. То је пастета од гушчије џигерице.

Он узе и опроба.

— Како је дивна и ванредна. Ви сте просто уметница. Знате ли шта? — шапну јој он.

— Шта?

— Философија вам не иде од руке, а такође и други научни предмети. Покушајте да се заузмете економијом и домаћим газдинством, то је за вас најподесније, у противном ваш позив остаће неискоришћен.

— Да, када бих могла да у то убедим своје родитеље, особито оца, — одговори она, и одједанпут се озбиљи.

— Постараћу се ја да га убедим! — рече професор са одсечношћу. — Ја ћу говорити са њиме. Он вас свакако посећује овде?

— Да, и сигурно ће допутовати ове недеље.

— Тада дођите код мене са њим.

Њено се лице озари родошћу и у исти мах се замрачи.

— Али сумњам да ћете ма шта успети. Тата хоће пошто-пото да ја будем научењак.

— А ако вам ја дам ту могућност?

— Ви мени? На који начин?

— Ништа лакше. Само ви не треба да ми се противите.

— Разуме се већ да ја то нећу учинити. Али како? . . . Он јој нешто шану. Она одмах поцрвене тако исто, као и пре једног часа у кухињи.

— Ви се шалите, г. професоре? — прошапута она силно збуњена.

— И не мислим на шалу. Реците: јесте ли сагласни?

— Јесам! — једва чујно изговори она.

Кроз недељу дана отац Љусе допутова у град где је био универзитет. По своме обећању Љуса дође са њим професору Крузигу. Он је дуго говорио са њим, објашњавао му да његова кћи нема апсолутно никаквих способности за науке, да је напротив свом душом предана домаћинству, и убеђиво му саветоваше, да не мучи узалуд јадну девојку:

Старац се збуњено и тужно загледа у даљину.

— И од ње, дакле ништа не може бити? Не, не, она се мора постарати! — узвикну он љутито. — Приљежношћу и радом све се може постићи.

— Само не у овом случају, — одговори Крузиг. Међутим постоји могућност да се ваша жеља испуни без узалудних мука ваше кћери.

— Како је то могуће?

— Врло просто: дозволите да ми постане женом!

— Ако немате ништа против тога . . .

Отац није имао ништа против, и кроз неколико недеља рођаци и познаници добише позивнице за свадбу професора Крузига и Љусе Герат.

С рускога превео
Миодраг Туфекџић.

Чишћење ножева.

Када хоћете да скинете мрље са столних ножева, немојте их рибати пепелом или песком. То, као и прање у врелој води, упропасти и најфинији челик, и за кратко време ножеви се истање. Мрље са ножева чисте се лимуновим соком. Нацедите лимуна на оштрицу и трљајте, док се мрље не скину. Затим обришите вуненом крпом. То је начин да се челично посуђе одржи у реду.

*

Дебелим женама.

Многе жене не радују се својој гојазности и често их чујете како би све учиниле, да смршаве.

Ево им рецепта једног париског лекара, члана Академије Медицине. Треба јести често, али по мало. Ништа толико не доприноси гојењу, као кад изгладните, па се наклопите на јело: ако, међутим, једете ретко а мало, изгубићете телесну снагу, па ни то не ваља.

Дакле, према прописима тога париског лекара, особе које хоће брзо да смршају, ваља да се држе овога режима: јести пет пута на дан. Јеловник треба отприлике овако саставити: кришку меса; салату или кувано поврће; воћа (али не много); чашу незаслађене лимунаде. После сваког оброка шетати двадесет минута.

Д.

*

Карл Фалкенберг, млади сликар, воли лудо авантурискињу Валентину Кемпл. Његов брат, конзул Фалкенберг, по повратку са једне свечаности види да је похаран. Он сумња на брата, али у истом тренутку чује пуцањ. Његов се брат убио, оставивши само ове речи: Ја сам невин!

Црвена Удовица.

Роман Свена Елвестада.

(1)

Али кад је чуо опрезне кораке у соби до атељеа, одједном се умири. Био је то стари слуга који је ушао. Конзул му пође у сретање.

— Шта хоћеш? запита га.

— Чуо сам пуцањ, промуца стари, и видео господина конзула како јури уз степенице.

— Мој брат је мртав, рече конзул.

Стари слуга покри лице рукама. Био је тако дирнут да је потрајало, док је опет могао да говори.

— Умири се, рече Фалкенберг, — овде се више ништа не може да промени. Помози ми да направим мало реда.

Заједно уђоше у атеље и умало их узбуђење не савлада поново.

Онда опраше Карлово лице и његов леш положише на диван.

Фалкенберг наложи старцу да доведе једног лекара, због свеопће о смрти. Он сам пак оде у своју собу за рад и седе, размишљајући, за свој велики писаћи сто.

Његове се мисли увек опет враћаху ономе призору у хотелу, кад је Валентина дошанула његовоме брату: „Карло, хоћеш ли ме спасти?“ — Све је више и више био уверен да између оне реченице и трагичног догађаја ове ноћи има неке везе.

Понова прегледа касету и утврди да је потпуно у реду. Ни једна једина огреботина није се могла видети. Браву је морао отворити неко који је знао ону реч. Али ту је реч знао само он. А изгледало је немогуће да је неко могао да је погоди. Све му се то чинило веома чудновато, сасвим немогуће. Стајао је пред једном загонетком којој није могао да нађе никакво решење.

Фалкенберг више није помишљао на спавање. Наступило је, међутим, јутро и живот на улицама почео се будити. Конзул опази да је још у фраку. Он се окупа и пресвуче. Кад је опет изишао, освежен купањем и у свакодневном оделу, постао је сасвим миран. Доктор дође и рече му неколико срдачних, саучесних речи.

— Могу вам свакако дати ту утеху да је смрт код вашега господина брата сместа наступила. Метак је био смртоносан. Лекар држаше револвер у руци.

— Шта да учиним с њим? запита.

— Дајте га овамо, одговори конзул.

Био је то најбољи револвер његовог брата; на сребрном украсу на дршци стајала су слова К. Ф.

Конзул прегледа цеви.

— Има још један метак, рече.

Хтеде прво да га извади, па се после предомисли.

„Нека остане, помисли, — можда ћу га згодно употребити“.

Он спусти револвер у џеп.

У десет и по дође његов пословни пријатељ, Штигл. Био је врло озбиљан и срдачно стиснуо руку своме пријатељу.

— Чуо сам да је ваш брат мртав, рече.

— Дакле већ је познато! Шта каже свет о томе?

— Говори се да је умро врло нагло.

— Да. Умро је сасвим изненада.

— Јадни младић. Ја сам и мислио да ће се тако свршити. На путу „Паука“ има много таквих жртава.

— Мој је брат умро од капље у срцу, рече конзул.

Штигл га изненађено погледа.

— Дабоме, дабоме, додаде он. Говоримо о нашим пословима.

— Имао сам јутрос неколико плаћања која су ми онемогућила да вам суму од двадесет пет хиљада марака исплатим одмах, изјави Фалкенберг. — Морам вас замолити да се потрудите и да је подигнете код банке са овим чеком.

— Не мари ништа. Ја и тако морам да одем до банке.

— Путујете ли данас?

— Да, брзим возом у Берлин.

— Онда, срећан пут и до виђења!

Г. Штигл оде. У току дана долазило је више познаника конзула Фалкенберга да искажу своје саучешће. Све их је он испраћао тако брзо као и Данца. Свима је говорио: „Мога брата је ударила капља у срце“. Сад је опет био хладнокрван и трезвен трговац.

На тај му је начин успело, делимице, да оповргне вести о самоубиству свога брата, али само делимице, јер вест се ипак ширила, и свуда су шапутали о томе.

Фалкенберг је имао неколико часова посла да би средио разне ствари које су се тицале овог смртног случаја. Зато је остао код куће и издавао телефонске наредбе.

Тек поподне, око шест часова, изишао је. Стари слуга запитао га је да ли треба упрегнути, али му конзул одговори: „Не, хвала!“ Ишао је пешице, да не би изазивао пажњу света.

Кад је дошао у град, ишао је сасвим лагано. Био је мало блеђи него обично, али нико није могао по њему познати да га је овај догађај нарочито потресао. Ко га не би боље познавао, казао би: Он је без срца. Видите како мирно иде и пуши своју цигару, као да се ништа није догодило. Али ко га боље познаје, казао би: Он мајсторски савлађује самог себе. Волео је веома свога брата.

Ејнар Фалкенберг се осећао мало уморан, јер целе ноћи није спавао. Зато оде у Позоришну Кафану и попије један апсинт. Кад би иначе дошао у кафану, увек би му когод прилазио. Али сад су га остављали на миру. Он затражи вечерње листове, највише зато да би иза њих сакрио своје лице. Али кад је наишао на вест о смрти свога брата, он брзо плати и изађе.

Прво је ишао дуже времена пешке. Брига је поново почела да га савлађује. Али он је хтео да буде разуман и јак. Најзад осети да се умирио, узе фијакер и рече кочијашу: „Оскарова улица, број 84“.

Тамо је она становала, што је он знао. Сетио се да му је његов брат једном казао ту адресу. Читао је имена на свима вратима. Најзад наиђе на њено име: Госпођа Валентина Кемпл. Он зазвони.

Једна девојка изађе и, на његово питање, да ли може да говори са госпођом, одговори:

— Не, госпођа данас не прима.

Фалкенберг извуче своју посетницу и написа на полеђини: „Ја морам да говорим с вама“.

— Дајте госпођи Кемпл ову карту, рече јој.

Док је девојка одлазила, уђе конзул без премишљања у предсобље и затвори врата за собом. Био се решио да уђе и без одобрења Валентине Кемпл.

Није потрајало ни један минут, кад се девојка врати.

— Госпођа вас моли да уђете.

Девојка је водила Фалкенберга кроз више елегантно намештених соба у један велики будоар.

Споља су капци били спуштени, унутра прозори прекривени тешким, жутим свиленим завесама. Соба је била у полумраку. По лаком кретању завеса конзул виде да су прозори отворени.

Био је сам у будоару, који је био одиста ванредно укусно намештен. Соба није чинила целину, већ је софама и јапанским сунцобранима који су били извезени дивљим белим лабудовима на плавом свиленом небу, била подељена на мања одељења.

Ћилим је био тако мекан, да му се чинило да иде по баршуну. Велика количина свиле давала је соби хладан изглед, а ваздух је био помешан са једним слабим необичним мирисом.

Изненада врата се отворише.

Валентина стајаше пред њим. „Паук“ је био у црнини, али дивна црна тоалета је њену чудновату лепоту веома истицала. Конзул се поклони, али пре но што је могао да каже и једну реч, Валентина га ухвати за руку.

— Како сте љубазни што сте ме посетили. То не бих ни веровала, рече она и погледа га својим великим црним очима у којима су се светлеле сузе.

Конзул задрхта кад виде ово лице. Та он је никад није добро видео. Она је збиља била врло лепа.

Он извуче своју руку.

— Госпођо... започе он.

Али га она прекиде и нежно га посади на једну столицу са свиленим јастучетом.

— Седите, рече она, седите. Онда ћемо боље моћи заједно да разговарамо. Ја сам мислила да сте ми ви непријатељ, али сада видим да сте ми пријатељ.

Конзул је запрепашћено погледа.

Она се ували у једну наслоњачу која је стајала до њега. У том ставу њена се лепота још потпуније показа. Кроз један отвор на завеси провукао се један сунчани зрак, и играо је преко намештаја и њенога врата. Посматрајући тај врат, конзул понова задрхта.

Валентина се наже к њему и наслони своју главу на руку. Њен се рукав посуврати и указа се гола рука.

— Ми смо га обоје волели, прошапута она.

Конзул хтеде да скочи, али се уздржа.

— Он је вас свакојако волео, рече он.

Валентина пречу скривени прекор у њеним речима.

Молимо читаоце да по нашем расписаном конкурсу из прошлих шест бројева изволе одмах послати исечке са ознаком својега броја, како би могли учествовати у конкурсу.

Месеца марта биће, као и обично, извлачење лозова Државне Класне Лутрије.

Онај читалац, чији се послати број тачно поклопи са бројем који добије главни згодитак на вучењу у месецу марту, добиће **награду од 5000 (пет хиљада) динара.**

Ако ниједан читалац не би *тачно* погодио број главног згодитка у месецу марту, поделиће се три награде и то:

прва награда у износу од динара **1000 (хиљаду)** *доделиће се ономе чији број буде најближи извученом броју главног згодитка,*

друга награда у износу од **500 (петстотина)** *динара доделиће се другоме по реду са бројем најближим извученом броју,* а

трећа награда од **300 (тристотине)** *динара доделиће се трећем по реду.*

говим речима. Она се удуби у сећања и њене очи добише сањалачки изглед.

— Тако је изненада дошло, рече она, — ко је то могао наслутити! Каква ли га је велика брига тиштала! Имате ли појма шта је узрок томе?

— Драга госпођо, рече конзул, ја сам дошао да вам поставим исто питање.

— Откуд бих ја то знала? Он је увек био безбрижан и љубазан кадгод сам с њим говорила. Ја нисам имала појма.

— Али ви сте били последњи који је с њим говорио, госпођо.

Он опази да се израз Валентининих очију за тренутак изменио; онда је опет постао сањалачки, патнички као пре.

— То је тачно, рече она, болно се смешећи, он је био синоћ тако љубазан, да ме извуче из једне неприлике.

— Из једне неприлике?

Она се усправи и наже се према конзулу. Толико му се приближила да су њена рамена скоро додиривала његове руке. Он је осећао мирис њене косе.

— Ја сам вас синоћ срела обојицу у хотелском предсобљу кад сам намеравала да одем у салон с огледалима. Доцније ме је Карло саму срео и ја сам имала прилике да му дошанем: „Карло, спаси ме капетана!"

Фалкенберг се трже.

Валентина се баци, смејући се, на шезлонг тако да бели сунчани зрак прелете преко њених усана.

— Јер тај капетан је сувише досадан, продужи она цвркућући, он не говори ни о чему другом него само о својим коњима. Карло је био тако љубазан да ме допрати до мојих врата. Била сам му за то веома захвална. Капетан је пио много шампањца и онда га не можете поднети. Ја сам Карлу била врло захвална ... Реците ми, прошапута она, није ваљда због новца ... меница? ...

Фалкенберг је погледа.

— Можда и зато, рече он.

— Боже мој, повика она, ако је то нешто противзаконо, морамо све да учинимо да бисмо спасли његов глас!

Она се подиже и прође тако близу Фалкенберга да је њена свилена хаљина додирнула његова колена.

Она оде у један угао собе, нешто је звецкала кључевима и отворила једну фијоку.

Конзул је седео немо, не знајући шта да ради. Осећао је како су га мирис у соби, шуштање њене хаљине, њена лепота, њене очи мало по мало скоро сасвим обесвестили. Због чега је он уопште хтео да тражи од ње рачуна. Збуњено прође руком преко чела.

Валентина се врати. Држала је нешто у руци.

— Ако је одмах потребан новац, онда вам ово стоји на расположењу.

Конзул се огорчено диже.

Она метну неколико новчаница на сто.

— Доцније могу да набавим још, рече она, ја имам много пријатеља. Осим тога, ви ћете, као његов брат —

— Госпођо, узвикну Фалкенберг, ви свакојако знате да ме ово вређа.

На столу је лежало двадесет хиљада марака у новчаницама.

— Ја вас упозоравам, продужи он, да су новчане обавезе мога брата, моје обавезе. Ја могу за један сат да створим пет пута толико.

— Пет пута толико, рече она и у идућем тренутку стајаше крај њега. Како сте ви племенит човек ... пет пута толико ... сто хиљада марака — то је достојно Карловог брата.

Он је одгурну од себе. Последњи призор, прљаве новчанице које је изнела пред њега, повратили су му уравнотеженост.

— Ја сам дошао овамо да тражим рачуна од вас, рече он.

— Рачуна? Зашто?

— Због Карла.

— Ви сте дивни. Полудели сте ваљда! Какве везе имам ја са самоубиством вашега брата?

Она га погледа подозриво.

— У моме стану ноћас је извршена крађа, рече конзул.

— Тако? Шта вам је то украдено?

— Двадесет и пет хиљада марака.

— Збиља? Хоћете ли ваљда Карла да осумњичите, да вам је он украо ту суму? Смем ли вам, у том случају, да надокнадим тај губитак? Молим вас, тамо лежи двадесет хиљада.

Фалкенберг стеже зубе.

— Ви ме свакојако разумете, рече он. Та крађа је непосредни повод самоубиству мога брата. Али, он је невин.

— А ко је кривац?

— То је мој брат сазнао пре но што је извршио самоубиство. Ја мислим, да га је то сазнање и отерало у смрт и уосталом, познајем још некога који зна ко је кривац, а то сте управо ви.

Валентинине очи засветлеше.

— Докажи! узвикну она.

— Докажи, госпођо! Зар није довољно што вас познајем? Не ради се више око тих двадесет и пет хиљада, али ја ћу вас, госпођо, натерати да ми дате рачуна о овој ствари. Ја мислим да сте ви исцедили мога брата, да је ваша рука умешана у ноћашњу крађу, и да се мој брат убио, због тога што је то знао. Заклињем вам се, госпођо, да нећу мировати док свога брата не осветим и истину не изнесем на видело.

Валентина се гласно насмеја.

— Боже, ала сте ви наивни! рече она. — Па идите у полицију.

— Ви сами знате да је то немогуће, пошто се ова ствар толико тиче мога брата.

— Шта ћете дакле да радите?

Фалкенберг је чврсто погледа.

— Хоћу да се борим с вама, рече он.

— Против мене! викну она. Ви не знате шта чините. Припазите! Своје имање стављате на коцку.

Конзул се насмеја.

— И свој живот. Нико мене још није победио.

Шетала се горе-доле по соби.

— Ја умем да будем и сам ђаво, само ако хоћу.

Фалкенберг је пратио очима.

— Тигрица с дечјим лицем, рече он.

Одједном стаде пред њу и шану јој у лице:

— Пауче!

Она с вриском стукну уназад и ухвати се за груди.

IV. глава.

Конзул брзо завуче руку у џеп где му је био револвер.

Валентина му се приближавала као змија. Њене очи су се сијале од гнева, а образи су били јако румени. —

— То вам је Данац рекао? цикну она. За то ће ми платити. Ја још могу да га досегнем. Ја сам моћнија него што ико слути.

— Не приближујте ми се! викну промукло Фалкенберг, вадећи револвер.

Она стаде испред саме цеви. Близина оружја изгледа да је није ни најмање узнемиравала. Није то био први револвер који је на њу уперен.

— Још има један метак у њему, рече конзул озбиљно; то је револвер мога брата, још умрљан његовом крвљу. Ако ми се ма за један корак приближите, он ће вам задати смрт.

Валентина посматраше његово мирно лице; његове хладне очи биле су врло озбиљне.

— Звоните по девојку! заповеди Фалкенберг.

Валентина се не маче.

Конзул притисну дугме на електричном звонцету.

— Ви ме присиљавате да вас подсетим на вашу домаћинску дужност, рече он. — Сада долази девојка и ја остављам вама да одредите да ли ће се овај мучан призор продужити у присуству ваше послуге.

Она се и сада не помаче.

Када је служавка ушла, одједном се промени њено држање. Она опет постаде нежна и љубазна.

— Ово је глумица! помисли Фалкенберг дршћући од беса.

— Донесите господину конзулу капут и шешир, рече Валентина. Приближујући му се она продужи у срдачном тону:

— Још једном вам много захваљујем што сте ме посетили у мојој великој бризи и што сте ме утешили. Много вам хвала! Дођите ускоро опет.

— У то будите уверени, одговори мрачно конзул, ја ћу ускоро опет доћи.

— Хвала вам. Она му пружи руку, али он се правио као да то није приметио.

Валентина се јако трже и конзул примети како је задрхтала од беса.

У тренутку када је девојка отварала врата, она му дошану:

— Ви сте ме увредили. Ја ћу умети да се осветим. Ја знам врло добро где ћу вас погодити.

Она му показа једну малу стегнуту песницу.

Конзул виде њене мржњом испуњене очи и то га и нехотице непријатно дирну.

— До виђења, госпођо, рече он мирно и изађе. Кад је стајао у предсобљу, зачу он њен подругљиви смех из будоара. Пролазила га је језа.

Напољу су чекала кола.

Конзул застаде један тренутак код капије пре но што је ушао у кола. Куда да оде? Натраг у вилу? Било је сувише рано Осим тога је морао да предузме мере предострожности, да би осујетио Валентинине осветничке намере. Јер да ће она да оствари своје претње, у то није сумњао ни за тренутак. Знао је сада да је пакосна као ђаво и да има много помоћника; у целом граду је имала пријатеља који су је обожавали и који би јој се врло радо ставили на расположење.

„Знам где ћу вас погодити," казала му је. Непријатно осећање обузимаше Фалкенберга. Како би она могла да га погоди? Да ли је он имао да се боји од створења као што је била она? Она се бори за свој лични положај, помисли он, јер ја сам јој припретио срамотом и уништењем. Она је у очајању, а очајна жена спремна је на све. Фалкенберг мораде признати да га је она узнемирила. Осећао се нешто мало немоћан. Па био је и сасвим сам.

Изненада се сети једне мале сцене последњег поподнева, када се са својим братом возио кроз град. Карло је поздравио једног човека, једну велику мускулозну личност, и када га је запитао ко је тај човек, одговорио му је Карло: „Зар га не познајеш? То је Азбјерн Краг, детектив".

Конзул сад брже уђе у кола која су чекала.

— Реците ми молим вас, кочијашу, викну он, познајете ли ви Азбјерна Крага?

Кочијаш се насмеши.

— Та ко га од нас кочијаша не познаје, рече он. Ја сам га свакако већ често возио.

— Знате ли где станује?

Кочијаш одговори без размишљања:

— Јозефинска улица 16

— Добро. Одвезите ме тамо.

— Онда да терам брзо?

— Што се мене тиче, врло радо. А зашто уосталом?

— Зато што и он увек хоће да га возимо брзо.

— Он сам.

— Да, Азбјерн Краг. Кад њега возим увек ме забележе због непрописне брзине.

Кочијаш ошину коња и потера касом. После неколико минута кола су стала у Јозефинској улици пред бројем 16.

— Само, да ли је код куће, промрмља конзул, отварајући колска врата.

— Ако је код куће, онда нас је свакако већ видео, одговори, смешећи се, кочијаш. —

— Мислите?

— Да, и онда сигурно већ зна ко сте и одакле сте.

— Одакле сам, колико ми је година и кад ми је умрла баба, додаде конзул иронично. Ваше дивљење према овоме тајном полицајцу изгледа безгранично?

— Да, огромно је, одговори с уверењем кочијаш. Треба ли да чекам?

— Не, хвала.

Азбјерн Краг је био код куће. Један слуга уведе конзула у собу за рад и рече му да ће г. Краг одмах доћи.

Конзул посматраше собу с интересовањем. Није се мало чудио због многобројног оружја које покриваше зидове. На писаћем столу опази велику фотографију једног познатог државника. На њој је стајало: „Берген, у лето 1904. год.“ и својеручна посвета „Славноме детективу“.

Он је седео и размишљао о томе како ће да објасни своју жељу. Била је то једна веома мучна тема. Он је уображавао да ће се детектив чудити што му он долази. Осим тога је имао и једну урођену антипатију према свему што је имало везе са полицијом, а сада је требао да се суочи са једним од највештијих полицајаца.

Одједном Азбјерн Краг уђе у собу.

Конзул устаде и поклони се. Он је хтео да започне објашњавање, али га детектив предухитри; пришавши му он му стеже руку и рече:

— Најзад!

Конзул је занемео од чуда.

— Јесте ли ... јесте ли ме ви очекивали? запита он.

— Дабоме, господине конзуле, дабоме да сам вас очекивао, одговори Краг. Он седе за сто и посматраше пажљиво свога госта. — Очекивао сам вас већ данас пре подне. Међутим смо, нажалост, изгубили много времена.

— Али зар ви знате зашто ја долазим к вама? запита конзул све у већем чуду.

— Разуме се. Због смрти вашег господина брата.

— Мој се брат ноћас око пола четири убио, рече озбиљно Фалкенберг.

Детектив устаде и приђе прозору, замишљен.

— И ја сам дошао до истог закључка.

Сада конзул више није могао да се уздржи. Он је гледао у детектива са очитим запрепашћењем.

— Молим? запита он. — Шта мислите тиме да кажете?

— Ја сам у току овог дана много размишљао о тој ствари, — одговори детектив, — и дошао сам до закључка да се ваш брат сам убио. Дакле, он није био убијен. —

— Убијен?

— Да, то сам казао. Јер и то је лако било могуће.

— Та ви изгледа познајете ту ствар боље него и ја сам, брат покојников; — рече конзул. Његов је тон био скоро мало ироничан.

— Боље, господине конзуле, ја је боље познајем. Јесте ли били код Валентине? — запита га нагло.

— Да, одговори Фалкенберг, ја баш долазим од ње. Ужасна жена!

— Она је лукава и зла, — одговори детектив озбиљно, — и она је моћна. Хоћете ли бити тако добри да ми опишете своју посету код ње.

Конзул му исприча шта ја доживео код Паука. Најзад поче да прича о крађи и Азбјерн Краг дознаде о челичној касети.

— Ја не могу да појмим, рече конзул, како је ико могао да је отвори. Она може да се отвори само једном бравом са словима. И нико не зна реч, осим мене.

— Крадљивац је ипак знао ту реч.

— Али то је немогуће. Ја је никоме на свету нисам казао.

— Ни своме брату?

— Не, ни њему.

— Је ли се реч могла лако да погоди, тако да је се лопов сетио.

— Не, нипошто. Била је. —

Краг учини један одречни покрет руком.

— Немојте да је кажете! рече он.

— Како, не треба да је кажем. Чак ни вама. Зашто?

— Зато што ја хоћу да је пронађем. Ако пронађем реч, наћи ћу свакојако и лопова.

Фалкенберг га запита:

— Јесте ли већ створили себи какво мишљење о целој овој ствари?

— Да!

— И то! Ја уопште имам утисак као да сте се ви већ неко време бавили њоме.

— Ја посматрам већ више од месец дана Валентину Кемпл, рече он, — та лепа жена игра једну високу али сумњиву улогу у нашем граду, али досад је успевала да се извуче из сваке истраге.

— Зар је под сумњом?

— Она је ван сумње врло опасна злочинка, рече Азбјерн Краг озбиљно, — кладио бих се да јој на савести леже већ много скривених злочина. Досад нам је било немогуће да јој уђемо у траг. Она показује свету једну потпуно неумрљану маску и досад је увек

успевала да се лако и глатко извуче, баш као јегуља.

— Мислите ли због да она име везе са крађом и самоубиством мога брата?

— Ван сваке сумње. У то сам уверен. Али кад је извршена крађа, она је била у своме стану у Оскаровој Улици.

— Дакле неко од њених пријатеља извршио је крађу?

— То се разуме само по себи.

— Али како се догодила цела ствар? запита Фалкенберг потпуно збуњен.

— Ја мислим да је ваш брат изненадио лопова или лопове. Он га је познао, постало му је јасно да је све то Валентинино дело; и, из очајања због тога и још чега другог што ми још не знамо, извршио је самоубиство.

— Да, мора да је било тако, мрмљаше конзул, мора бити. Мислите ли да је мој брат имао појма о томе шта ће се догодити?

— Не, ја сам уверен да није ништа знао. Заједно са капетаном отпратио је Валентину из хотела њеној кући. Капетан је успут сишао. Од њеног стана ваш брат се одвезао право у вашу вилу. Онда је био врло добро расположен и чак се разговарао са кочијашем. Хвалио је лепо време и споменуо да ће ускоро да отпутује. „Ја бих, уосталом, казао је требао да малам једну велику слику која ће се звати ‚Лето‘ — мислим да ћу сутра да отпочнем рад“. Кад је стигао пред кућу, поздравио је љубазно кочијаша и ушао мирно у кућу. Био је тако уморан да је више пута зевнуо. Казао је узгред и то да ће свакако одлично спавати. Господине конзуле, један човек који се тако понаша нема намеру да себи одузме живот.

— Ту имате право, одговори конзул. Ја само не могу да појмим откуд ви то све знате.

— Драги мој, могли сте се одмах сетити, одговори мирно Краг. Кочијаш с којим је ваш брат тако пријатељски разговарао — био сам ја.

Фалкенберг изненађено запита:

— Ваљда не спада у ваше послове да пратите цео свет!

Краг дохвати неке хартије које је пажљиво читао:

— Затим сам сазнао да је ваш брат у последње време издао неких четрдесет хиљада марака због Валентине; један део од тога на поклоне. Поклонио јој је онда један црвен аутомобил.

Конзул скочи. Краг продужи мирно:

— ... Тобоже зато да би је његовом продајом извукао из једне незгодне ситуације. Међутим, она је задржала тај ауто. Само га је премазала зеленом бојом и направила на њему неке промене да га Карло не би познао.

— Шта, она га је обојила зеленим? узвикну узбуђено конзул. Онда је то ипак био Карлов аутомобил!

— На шта ви то мислите? запита детектив.

— Кад сам се ноћас враћао кући, сусрео сам један зелен ауто. Ја и Јован, мој кочијаш, мислили смо да је то наш ауто судећи по трубљењу. Али кад је прошао поред нас видели смо да је зелен.

— Округле и избочене светиљке? запита детектив.

— Да тако је.

— А ко је седео у њему?

— Један је изгледао као Шпањолац, одговори конзул. Не сећам се да сам га икад видео. Нисам могао да уочим лице другога, јер је ауто врло брзо терао.

— И ишао је према граду а ви сте се возили кући?

— Да.

— Знате ли откуда је долазио тај ауто?

— Не.

— Онда ћу вам ја то рећи. Долазио је од ваше виле.

Конзул га запрепашћено погледа.

— Да. И у аутомобилу су били ваших двадесет и пет хиљада.

— Ви дакле мислите.

— Ја мислим да су та два човека украла ваш новац, рече детектив, а њих је ноћас несрећни Карло затекао у вашем стану.

V. глава.

— Онда ваља пронаћи ауто, рече конзул.

— Ако је још у Кристијанији, пронаћи ћу га још колико сутра, одговори Азбјерн Краг.

Конзул Фалкенберг устаде.

— Шта треба за сада да чиним? упита он.

— Јесте ли вечерас слободни?

Фалкенберг оклеваше неколико тренутака.

— Ако је баш преко потребно, могу да удесим, али —

— Није баш преко потребно, рече Краг, који је с интересовањем опазио конзулову забуну. Али, рецимо, удесите да будете слободни после пола дванаест.

Конзул погледа на часовник.

— Сад је пола девет, рече он. Добро. Од пола дванаест стојим вам на расположењу.

— Јесте ли ви члан клуба „Регата“?

— Да.

— Посећујете ли често клупски локал?

— Ја тамо кадикад проводим који час.

— Вечерас не смете изостати, рече Краг.

— Вечерас? промрмља конзул. Зар то неће изгледати чудновато, тако брзо после смрти мога брата?

— Потребно је.

(Наставак у идућем броју)

Младоме лекару Марселу Барањону, који се вратио са пута око света, умро је стриц на тајанствен начин, од т. зв. „Бронзане болести“. То је био осми случај у Паризу, и увек би нашли само леш као од бронзе. Млади доктор се заклео шефу париске полиције да ће ћутати, јер Париз ни појма нема о новој зарази, а власти неће да изазивају панику, док се болест не испита. Испитиваће се врши у Пастеровом Институту, коме се и млади Барањон ставља на расположење и долази у павиљон за „бронзану болест“. којим управља професор Леже, где налази и метализован леш свога стрица.

Бронзана болест.

Пјер Декло.

Он се усправи, и у томе уочи да су у овог мртваца уста јако отворена, као и у његова стрица. Тада он приђе трећем, па рече окренув се професору Леже:

— Смрт је код њих свију морала изазвати исту патњу. Видите како је истоветан израз лица. Али могу ли дознати какав утисак врши то метализовање човечје коже на унутарње органе тела?

— Ипак сте се умирили, честитам вам. Ви сада поступате као експериментатор у лабораторијуму, а не као сиповац пристрашен смрћу човека кога је особито волео. Ја ћу вам одговорити, показујући вам тело, управо поједине делове тела осме жртве. Сада ћемо изићи из ове дворане у којој вас више ништа не може интересовати, бар не у овом тренутку. У суседној дворани ви ћете се упознати са мојом десном руком, мојим најстаријим сарадником, хемичаром Тарденом, научником првога реда, кога сам ја отргао од наставе да бих га добио за Пастеров Институт.

Мисли г. Тардена.

Г. Тарден, кога је толико уздизао професор Леже, сав умотан у белу одећу, мала раста, савијен изнад микроскопа, није ни чуо када су ова двојица ушла у лабораторијум. Професор га ослови:

— Тардене! Ми имамо једног симпатичног посетиоца. Да ли бисте пристали да обуставите своје радове за неколико минута?

Хемичар се окрете нагло, чисто подскочивши. Он је био изненађен.

— Опростите ми, — узвикну он, смејући се. — Био сам се задубио у посао. Када ја нешто истражујем, могу поред мене пуцати топови, ја нећу чути.

— То је озбиљна мана, драги пријатељу, — рече професор у шали. — Али нас занима у овом тренутку, овога младога колегу који је такође доктор медицине и рођак једне од осам жртава, и мене — шта сте постигли у својим испитивањима о микробу који је утицао да се болесници метализују?

— Ах, господине, — уздахну хемичар, — ја нисам успео да пронађем баш ништа — као ни првог дана. Ево већ више од месец и по дана, како тапкамо у месту. Може се са сигурношћу утврдити једна једина чињеница, а то је да су свих осам личности, које су нашле смрт у тако необичним околностима биле савршено здраве, док су се виђале са својом околином. Сведоци ни за једну од жртава нису рекли да је била болесна пред смрт. Према томе, смртоносна зараза је морала наступити муњевитом брзином. Ми смо дуго чекали са отварањем лешева; ми смо се надали да ће можда метализовање престати нагло, као што је и наступило. Та мисао може вам се чинити лудом, али у овој авантури ништа и не изгледа паметно. Ми смо у пределу неке тајне. Шта је сва ова наша наука, када смо ми немоћни пред једном појавом? Ништа, зар не? Најмудрији од наших научника, — опростите ми господине професоре — не познаје ниједан од оних великих тајних закона који владају светом. Слободно нам је износити претпоставке и ми се сити наиграсмо науке. Детињарије! жестио се без престанка мајушни хемичар и научник. — Ја сам клонуо и сутра одлазим из павиљона бронзаних мртваца.

— То ви кажете свако вече, али се, на срећу, из јутра више не сећате својих претња, — осмену се професор.

— То је зато што се предајем слабости која се зове надање. У последњем тренутку ја налазим пред својим микроскопом, или пред овим цевчицама, снагу која би да ме изда.

— Хоћете ли показати нашем колеги делове секцираног тела? — упита професор.

— Објаснићете му уједно и шта смо ми утврдили.

Хемичар се упути једном орману који је био учвршћен у зиду, и притисну једно дугме. Врата на орману размакоше се, и указа се једна замагљена стаклена преграда. Тарден упали електричну светиљку. Марсел Барањон тада виде делове човечјег тела намештене на мале мермерне плоче које су изгледале као чиније. Ледено цвеће ишарало је стакла. Лекар приступи ближе. Он лако разазна нормалну боју људског меса.

Тарден спусти руку на једну никлену браву. Али га професор Леже устави говорећи:

— Непотребно, драги пријатељу, г. Барањон ће вам веровати на реч. Не отварајте то нам неће помоћи.

Хемичар се покори вољи старешине и стаде објашњавати:

— Рекао сам да смо дуго оклевали са отварањем тела прве жртве. Питали смо се: да ли ће метализација одолети зубу времена? Јер чини се да метал на овим лешевима треба да буде исто онако вечит као да је произведен електричном методом, а не болешћу, бронзаном болешћу. Ми смо метализовали мачке и псе помоћу галванизације, поступак је био врло дуг и, што је главно, није дао добре резултате. Под утицајем електричне струје, метални молекули су врло споро приањали за лешеве животиња. Ми нисмо добили дебљину коју има бронза на бронзаним лешевима, и метална кора мрви се и није чврста. Затим, метализација оне осморице извршена је у току знатно мањег броја часова но у нас над мачкама. Утврђено је да је једна од жртава била у некој трговини на два сата пре но што је нађена мртва. Према томе није се могло помишљати да је галванизација извршена уобичајеним начином, већ да је то нека непозната процедура, вероватно изазвана и убрзана микробима ове загонетне болести.

Дакле чврсто смо прихватили претпоставку да постоји микроб бронзане болести. У толико пре, што се случај поновио у Паризу у кварговима који су јако удаљени један од другог. Ја добро знам да је све то сасвим невероватно, да наше разлагање на слушаоца делује као бесмислица. Зар не звучи као подсмех науци да би један бацил био у стању да тако делује на човечји организам те да овај стане производити бронзу? Али ... али ... како другачије да објаснимо ствар. Међутим, ако се претпоставља да је у питању зараза, онда треба изолисати микроб, пронаћи га, објаснити одакле је дошао и како је деловао, па се онда борити противу њега. Ми смо држали да тај микроб, који је толико изменио изглед спољњег омотача човечјег тела мора да начини исти дармар у његовој унутрашњости. Ми смо се преварили. Секција нам је, шта више, показала да је организам жртава, у тренутку смрти, био у одличном стању. Никаквог трага од утицаја било каквог бацила.

Једна чињеница нас је просто запањила, а то је што се показало да је горњи метални оклоп сачувао тело од труљења. Али кад је метална кора скинута, труљење је наступило по уобичајеним симптомима. Никакви непознати нам бацили нису се до сада појавили, премда чувамо делове овога тела на леду. Ми непрекидно истражујемо. Али узалуд. Једина ми је нада да ће избити иста болест код оних које смо интернирали, чим смо установили бронзану болест. Додуше, до данас није још никога спопала таква криза. Многи интернирани између оних који су стално општили са покојницима, не подносе строгу искључивост наших прописа и захтевају да их пустимо на слободу!

Хемичар заћута, сав узрујан.

— А влада жели да се та ствар што пре расветли, — примети професор Леже утучено: — Као да то од нас зависи! Боје се да не избије паника у грађанству, јер се већ прича којешта по Паризу. Али зараза као да се неће ширити, јер никако нам више не јављају за нове случајеве обољења. Да нам је знати шта ћемо још доживети!

— Да ли сте испитивали интерниране особе, господине професоре? Јесте ли уверени да од њих нећете чути ништа од значаја?

— Испитивања су вршена у своје време, — одговори професор, — али она ни у колико не расветљују ствар. Ја нисам хтео тиме да се бавим, сами су моји сарадници то већ чинили. Нико од затворених ништа не зна; они само куну овај случај који их је одвојио од људи и бацио у наше удобне али строге ћелије. (Наставиће се.)

Издавач и књижевник.

Париски издавач Х. Н. науми да изда један роман. Управо: хтео је да наручи један роман и због тога прелиста своју бележницу у којој су била имена књижевника.

Случајно се заустави код једног имена које му се чинило познатије у низу имена млађих писаца.

Наручићу код овога, рече он у себи. Млад је, пристаће за хонорар од 5000 франака...

Његова адреса? Ух, па он станује у предграђу. Јадник! Пристаће тај и за хонорар од 3000 франака!

Најмивши кола, издавач се упути предграђу. Чинило му се да је дуго путовао и прошапта:

— Оволики пут! Понудићу том младићу 2000 франака...

Када је стигао до куће и када му вратарка рече да писац станује на четвртом спрату, издавач узвикну:

— Шта, на четвртом спрату!

Затим помисли:

— Тај ће се задовољити и са 1500 франака.

Са том одлуком је закуцао на врата. Ушавши, виде по старомe намештају да је писац пуки сиромах и реши се да му понуди само 1000 франака.

Књижевник је седео и са шпартанском равнодушношћу квасио окорело парче хлеба у чаши воде.

— Ах, па овај ће бити пресрећан ако му обећам само! помисли вешти издавач и тако и учини.

По цени од 500 франака откупљено је знаменито дело „Последња Воља“, а писац је био Хоноре де Балзак.

Костим малога Жака.*

(Истинита прича.)

Од Едмонда Ростана.

С француског.

Једнога дана после подне беше дечији бал код маркизе... Дечија игранка то је једна тако лепа ствар — вазда се радујем када будем позван. Ту не налазите љуте и надуте мајке, као на истинским игранкама, на онима на које се воде одрасле кћери ради удаје, већ један весели и ћеретави свет од младих, елегантних мајчица које још нису навикле да везу и које долазе скакућући у уличноме оделу, истичући се својим огртачима од крзна, намирисаним лаким мирисом мимозе или љубичице... После тога, код маркизе се обично свршава дечије скакутање са скакутањем одраслих, а младе девојке које се ту налазе под изговором да управљају дечијом игром, тада играју заједно са децом за своје задовољство, па у међувремену одиграју и по неки валс са неким господином са плавим брковима и белим прсником, докле их малишани изненађени и збијени уза собне зидове зарад сигурности да не буду оборени са дивљењем посматрају, како као вихори поред њих промичу...

Мој друг Верзиноа и ја стојасмо у вратима и посматрасмо диван призор ове шарене гомиле араскина и полишинела који беху велики колико једна добра песница, па онда оне мале маркизе са обрашчићима као мале румене „крофнице“, који се клањаху достојанствено и који беху напудровани и накићени, носећи под мишком свој тророги шеширчић. Одједном, ја упитах Верзиноа: „Кажи ми, молим те, пошто си ти свакидашњи гост у овој кући, да ли ти знаш зашто мали Жак, син маркизин, није данас као обично прерушен него је обучен у своје свакидање одело од плаве кадифе са својом уобичајеном великом белом крагном?...

Он се осмехну па ми рече: „Е, ту ти је читава прича... Хајдемо тамо доле у онај кутак, па ћу ти је испричати“.

Ми одосмо и седосмо на једно седиште за ћеретање. Око нас једна занимљива гужва. Послуга је носила засладе и освежавајућа пића. Дечаци се гураху лактовима да би дошли до једног сладоледа од јагода. Један мали „Бретонац“ мала лица, гураше малога „Воденичара“ који је једва могао да има пет година, да му отргне сандвич из руке. А беху пуне плитице сандвича, али мали Бретонац хтео је баш онај сандвич који је јео мали Воденичар. Он га је тукао, био га је жестоко а из врећице малога Воденичара летео је читав облак мириснога праха од „пудера“ који му је служио уместо брашна... и усред те гурњаве и веселих клицања Верзиноа поче да ми прича.

* * *

— Замисли, драги пријатељу, ја дођох јуче код маркизе, у нади да то после подне пријатно проведем у ћеретању, поред оџаклије, и покрај стола за чај... Представи себи моје разочарење, када је нађох у њеноме будоару где ставља шешир на главу, спремна да иде од куће... Она ме, обрнута леђима, поздрави у огледалу пред којим је стајала и, смејући се мало изненађеном изразу мога лица, рече ми:

„Да, пријатељу мој, као што видите, ја се спремам да изађем... Али, ако вам је по вољи, можете ме пратити... Ох! немојте одмах да триумфујете: Жак ће бити трећи... Ја хоћу да га водим код кројача, да видимо шта је урадио... Требао је већ одавно да донесе његов костим полишинела“.

Ми седосмо у кола и док смо се возили она стаде да ми казује са њеном дивном умешношћу у ћеретању, како је код свога старога пријатеља Жероде-а поручила за свог синчића костим једног полишинела...

„Ах, не мислите један обичан костим полишинела... Не, нешто веома кокетно... украшен ће бити са неком ванредном старинском свилом, коју сам имала... то је било некада свештеничка одежда а ја сам је купила на једној јавној продаји... Какво омаловажење, јел'те? Али, боје те свиле стојаће ванредно лепо! Костим ће бити пола бледо-плав а пола жуте боје старога злата, са много златних гајтана и са великим белим оковратником богато украшен нежним чипкама...“ После тога, она поче да ми прича о Жероде-у. То беше стар човек, негдашњи глумац, који јој је предавао још као младој девојци поуке из декламовања и који сада израђује костиме у улици „Ришеље“... Он располаже ванредним укусом, наравно зато што је имао искуства у облачењу... Ћерка му је изврсна радница. Онај мој костим снежане, ви сте га видели, што сам га имала на забави код Лормезових, она ми је начинила...“

Кочије се зауставише; ми се попесмо уз, узане, клизаве степенице... Врата кројачева нађосмо широм отворена, ми уђосмо и не сретосмо никога. Пошто маркиза поче да зове појави се једна стара служавка, сва уплашена... „Господин Жеро?... Одмах ће...“ „Хтела бих да га питам за костим мога сина... данас је требао већ да буде донесен...“ Жена се изгуби а не рече ништа. Изгледаше по свему да се нешто ванредно догодило у овој кући.

Дуж целе суморне и хладне собе у којој се налажасмо беше намештен један велики и широк сто, на коме у највећем нереду беху разбацани најразличитији златни украси, панталонице кадифене и изгужване траке... То све заудараше мало на буђу, све те старе

* Са овом причицом Едмонд Ростан се први пут појавио у свет 2. маја 1887. Будући писац „Сирана“, није тада имао више од 20 година. У њој се налазе већ оне нежне и лепе црте славнога песника.

тканине, траке и мусасте свиле, заудараху оним непријатним мирисом модних магазина. Дуж зидова беху намештени велики жути ормани; у њима су костими за продају а у једноме црноме орману који стајаше полуотворен ја спазих једну мускетирску блузу Луја XIII, уз један огртач са белим и црвеним пругама Маскарила... На једној столици велики мачеви а поред њих широки филцани шешири украшени црвеним гргуравим перима — један сасвим кратки већ похабани болеро, заокругљен, црне боје, неког тореадора.

Маркиза поче да бива нестрпељива... „Мисли ли Жероде да нас још дуго држи у овоме мраку...?“ На то, ја извадих жижице, стадох на једну столицу и упалих гасну лампу. Намах, све оне тканине растурене по столу и по столицама засветлише се, почеше да се преливају разнобојно а на кадифеним већ ишчешаним прсницима заблисташе се шлокице и злато; све ове старудије, при гасној светлости добише богат изглед сјаја и раскоши ради чега су и начињене биле...

У томе тренутку уђе и Жероде; одмах ми паде у очи бледило на његовом лицу... По његовим црвеним очима рекао би човек да је недавно плакао. Али он брзо оде, узе блузицу и чакширице а маркиза ништа друго и не гледаше већ само недовршени костим који јој он поднесе са жалосним изгледом пун поштовања... „Ах за Бога, колико је мало на њему урађено... па то неће бити никада готово...“ Она изгледаше мало љута и учини неке опорије примедбе. Старац се поклони и промуца: „Да, госпођо маркизо... разуме се... мало смо се задоцнели, али ми ћемо гледати...“ Ја га пажљивије погледах: зашто ли то он говори таквим пригушеним гласом...?

„Ипак да видимо како стоји“, рече маркиза... Она клече испред малога Жака и стаде да му помаже да обуче рукаве. Стојећи и обрчући се око детета млада госпођа је давала упутства и примећавала шта треба да се поправи још на костиму... Дете се обрташе час на једну час на другу страну, као нека лутка; ја приметих како дршћу руке у старца, када је чиоде забадао ради поправке...

Међутим мало шкрипање врата учини да се окренем иза себе. Једна се врата отшкринуше на дну ове велике одаје. Жероде уздрхта. Затим се обрте и полагано, са молећивим нагласком рече: „Затворите та врата, ја вас молим — затворите та врата...“ Чини ми се да сам спазио сенку неке жене која врата полагано затвори.

* * *

Оглед се настави. „Поузите мало више у струку, Жеродете, ... ту, не напред... Јесте ли израдили грбу за мог полишинела!... Пола да буде плава а пола као старо злато... као и костим!...“ Маркиза веселог погледа и горда на свог малог дечка, рече му да иде, да се обрће... сама својим рукама она је правила боре од атласа и набирала га... Метнућемо доле на чакширицама велику чипку... ја имам дивну старинску чипку... Шта мислите, Верзиноа, хоће ли то да стоји лепо... Ах, само ако може да буде готово... Ви ми Жеродете обећасте зар не?“

Жероде потврди главом, без иједне речи. Он је рекао по неку реч само онда када би га звали, повучен мало у страну и када би с времена на време неко дошао да види да ли смо отишли. Врата се и сада отворише и овога пута ја сам кроз таму могао да спазим жуту светлост. Чињаше ми се као да чујем неко тихо и једнообразно шаптање. Када старац поново исто као и малочас, са истим болним нагласком и као да га је страх што стоје врата полуотворена: „Затворите... ја вас молим, затворите...“ ја постадох веома радознао.

„Ви ћете ми послати најдаље сутра изјутра... јер ако би имале да се учине неке поправке... Ви извесно нећете хтети да овоме дечку ускратите радост... Ви то нећете... Сирома малишан! он би био тако леп...!“ И млада жена поче да посматра свога синчића: „Верзиноа, је л'те да је леп за сликање... А када буде са власуљицом и у великоме шеширу, биће га дивно погледати! Је л'те да ће то бити милина, Жеродете?“

Старац постаде страховито блед на то њено питање. Он се напрегну да одговори; али не могаде, нешто му стеже грло. Најзад пригушеним гласом он рече: „Да, госпођо... да... то ће бити један...“ Он не могаде даље, него покри лице рукама.

„Шта је? Шта вам је, пријатељу мој?“... запита га маркиза зачуђено.

Са слабим, испрекиданим гласом Жероде одговори:

„Милина,... да... то ће бити милина... Он је плав, он је румен... Као и онај мој, којега изгубих... Ви га знате, госпођо маркизо, синчић моје кћери... Ето, због њега нисам могао... Ми смо до јуче били тако луди за њим, а данас... он је јутрос умро. Ваш ће костим, госпођо маркизо, бити готов, он ће да буде готов... Ах! када би видели једну мајку!...“

Сви ћутасмо, нико ни једну реч, стојасмо нѣми, запањени. Жероде паде на једну столицу па тихо плакаше, плакаше јецајући као мало дете. На дну одаје врата се поново отворише и ја сада разумедох ту жуту, дрхтаву светлост, то беше светлост од воштаница; сада јасније допираше до нас тихо шапутање: то беше жамор од молитава које жене тихо шапутаху. Маркиза такође управи тамо свој тужни поглед, уздрхтала и бледа, она такође разумеде шта је било тамо ниже, у оној соби...

Понекад, када престајаху да се моле Богу, ми чусмо тихи јецај: знали смо да је то мајка која плаче над дететом својим, грлећи своје

мртво дете... Затим се чуше заглушени гласови, тужни и молећиви, гласови који су мајку тешили и умиривали... Онда би се опет поновио жамор од молитава.

У домашају моје руке налазаше се окачен један ружичасти домино, на коме беше прикачена једна бела посетница која је казивала да је он дат под закуп, бесумње некој лепој девојци... И ништа друго није требало него да се само он погледа тако накићен и надуван па да човека обузму луде мисли... Све беше ту весело, грозно весело. Ту беше једна весела мешавина разних боја, јасних и светлих, веселих и безбрижних. Кићанке на прсницима беху нежних боја, ружичасто бледе и сребрнасто сиве. И све ово беше дивно, весело и насмејано и привлачаше поглед... Човек је морао хтео не хтео, и овде на прагу самртничке собе да се сети да се налази у највећем јеку веселог месојеђа.

Погледах на малога Жака, који ту преда мном стајаше, пун живота и здравља, са његовим белим, млечним лицем које у његовим чипкама изгледаше тако мило и весело; и одмах помислих на оног другога, његовог вршњака, који је без сумње чешће дотрчавао у ову собу да се поигра, да се обуче и преруши, весео, смејући се својим шљокицама и јашећи на дугачкоме мачу... а који сад спаваше тамо, обучен у бело са прекрштеним нежним ручицама, сав укочен и покривен великим покровом, блед као восак са затвореним очима и златном косицом која је сада улепљена зноjем грозне смрти.

„Костим ће бити готов, госпођо маркизо...“ Беше тако жалосно чути из Жиродетових уста, када то понављаше кроз јецање. Мој се поглед сусрете са погледом маркизиним, која беше нема од узбуђења, док јој суза висаше на трепавици; ми се разумедосмо. Пришавши ближе јадноме старцу ја му рекох тихо: „Идите, господине, тамо... Није лепо од вас што нам то нисте одмах казали... ми смо доиста били врло грозни и сурови, и не слутећи... Вратите се одмах тамо, маркиза не жели више да има костим полишинела за сутра, она вам, шта више, забрањује да на њему и даље радите... мали Жак проћиће и у својим хаљиницама.“

Кад силажасмо низ степенице, још увек нема и узбуђени, ја проговорих маркизи:

— Нисам ли му рекао, по вашој жељи?

— Јесте, одговори она, стиснувши ми захвално руку. Када изађосмо, улица беше обасјана сунцем; поред тротоара једна продавачица цвећа заустави своја колица која беху натоварена зумбулима, мимозама, ђурђевком и љубичицама од којих се распростираше свуд унаоколо диван, свеж и пријатан мирис; поврх свега букети од теа-ружа и од црвених ружа осмехиваху се весело из својих белих омотача од танке свилене хартије...

Маркиза притрча колима и стаде да бира цвеће... То цвеће она натовари маломе Жаку, избравши само цвеће беле боје, и толико му даде у руке, колико је само могао да обухвати својим малим ручицама... Онда му рече:

— Слушај, полагано попни се горе... старога ћеш извесно још наћи да плаче на столици... Ти ћеш му онда све то полагано спустити у крило и рећићеш: „То је за вашег малог!...“

Напаст.

Андре де Лорд.

Било је то после вечере у салону Госпође Х... Говорило се о једном узбудљивом злочину. Свако је давао своје мишљење о убици и сви се углавном слагаху да је он жртва наслеђа.

— „Наслеђе је неизбежан закон“, рече неко озбиљно.

Доктор Перо прије онда, извади цигару из уста и рече:

— Ето то је, господине, најлажнија и и најопаснија догма нашега друштва. Наслеђе није неизбежан закон. Значи да индивидуа треба још од колевке да одустане од животне борбе; јер, зашто се узалуд борити противу судбине?! То веровање наших савременика у органску судбу било је узрок многих драма, где би мало веће самопоуздање било довољно да одврати зле намере.

Сви се запрепастише. Да ли то говори један научник и лекар?

Када се све утиша, доктор настави:

— Дозволите да вам испричам један догађај, чији сам сведок био, и који је много допринео да се поколеба моје веровање у наследност.

— Има од прилике десет година, био сам лекар породице Н... После велике преморености г. Н..., који управљаше једном од веома знатних порцуланских фабрика, беше умро у четрдесетој години, у једној болници, после шестомесечне агоније. Његово лудило беше добило облик нарочите маније самоубиства. За време тих напада били су принуђени да га чврсто везују, да не би учинио крај животу.

— Он је имао једнога сина из друге године свога брака. Тај син имаћаше једва седам година када су г. Н... затворили и он никада не сумњаше о драми која се развијала тако близу њега. Маломе Жоржу рекли су да му је отац отишао на пут. Неколико месеци доцније, облачећи га у црнину, мати му рече како му се отац неће никад више вратити.

— Дете порасте и постаде човек. Без сумње да никада не би дознао за трагичну смрт свога оца, да не беше грубе несмотрености старога кућњег баштована. Овај једнога дана, када се Жорж нешто завади са њим, рече дрско:

„Ако сте и ви луди као ваш отац, треба и вас затворити.“

— То младога човека порази као гром.

— „Луд као мој отац! промуца Жорж, — објасните ми! Шта хоћете да кажете?“

— Баштован који се већ беше покајао због своје брзине одговори да је он хтео тиме само да га нагрди, и поче се одмах извињавати.

— Тај догађај је оставио трага на Жоржу Н..., који већ по природи беше неспокојан. Од тога дана он се поче узнемиривати нерасположењима која до тада не беху привлачила његову пажњу. Понекад на улици осећаше несвестицу и неку тежину у глави. Најмања узнемирења изгледаху му као симптоми лудила. Узалуд сам му препоручивао одмор као најбољи лек за његова нервна узбуђења која су долазила од велике замореności, — Жорж Н... се спремаше да полаже свој испит за Политехнику — он ме није слушао. И није могао одупрети се жељи да тајно поведе истраживање о смрти свога оца. Није дуго чекао да дозна истину. Он је знао да вешто добави сва обавештења која је желео, од директора луднице где му отац беше умро. Несрећник, од тада је био уверен да неће избећи истој судбини.

Његов највећи страх беше да у једном несвесном тренутку не одузме себи живот. Зато није хтео ни један тренутак да остане сам. Један слуга спавао је у његовој соби и не напушташе га ни дању ни ноћу.

То необично држање узбуди такође и његову мајку, која на њега беше пренела сву своју љубав. Извесним питањима, извесним расуђивањима свога сина, она брзо погоди прави узрок промени коју је она на њему опажала. Али из бојазни да му не открије тајну коју он можда још не зна, она хтеде прво да потврди своје сумње и своја узбуђења. Брзим претресом собе свога сина — једно вече када он беше одсутан — обавести се она боље но што би да је њега питала. Једно писмо, које је имало заглавље куће где њен муж беше затворен, паде јој у руке. То беше одговор директора азила на обавештења која су му тражена.

Госпођа Н... врати се у своју собу сва утучена и, изговарајући се на изненадну несвестицу, не дође увече за сто.

Сутрадан она позва сина у своју собу.

— Жорже, рече му она, имам да ти одам озбиљне тајне.

— Знам шта хоћете да кажете. Поштедите себе од страшне приче која нам обадвома може донети само зла, преклињаше је.

— Остави ме да говорим, заповеди она. То је болна и срамна исповест коју ће да ти учини твоја већ стара мама. Ја црвеним што се усуђујем да изнесем ово признање пред тебе. Ја те волим више од свега, и мени је више стало до твога здравља но до моје среће.

Изгледало је да прикупља сву своју храброст и изговори тихо, врло брзо:

— Жорже, драго моје дете, ти мислиш да осећаш да је на тебе прешло ужасно наслеђе. Ти страхујеш због судбине онога човека чије име носиш. Али, увери се, ти ниси његов син. Ја сам била неверна жена и из те моје погрешке ти си рођен. Твој прави отац је умро пре две године. То је био наш пријатељ О..., кога си ти овде често виђао.

Госпођа Н..., довршујући ове речи, покри рукама лице, и како њен син ћуташе, продужи:

— Не презири ме, преклињаше она. Ја сам била толико несрећна са својим мужем. Опрости ми...

Он јој силом откри лице и засу нежним пољупцима.

— Престаните да се у лудо срамотите. Ја вас врло добро знам да бих поверовао вашим милосрдним лажима. Ви сте били узор-супруга, као што сте увек мати за пример.

— Зар ми ти не верујеш када признајем да сам крива?

— Не, та исповест долази само да ме спасе. Сви су изгледи противу ваше исповести. Човек за кога велите да ми је отац није више овде да то сведочи. Смем се опкладити да никакви докази не постоје од мог назови-оца.

— Истина је! Ја сам сачувала само његову фотографију са једном баналном посветом. Сва сам његова писма изгорела, као што је он изгорео моја. Ја сам се постарала да уништим и најмањи траг моје погрешке. Моја највећа брига била је да их ти једнога дана не нађеш. Али сада ја бих дала свој живот да сам сачувала један једини документ који би те убедио.

Али разуверења Госпође Н... нису успела да поколебају убеђење њеног сина.

— Ја вам не верујем, одговарао је он, ви сте једна светица.

Неред који је растао у њему изгледао му је доказ који побија лакомислена признања његове мајке. Он је живео, очајавао, очекујући катастрофу. Понекад се питао да ли је још у нормалном стању.

— Лудаци не знају да су луди, говорио је он самом себи; да ли ћу ја приметити промену у моме мозгу.

Он беше одлучио да се убије када свака сумња буде одстрањена. Он се плашио да несвесно пређе из разума у лудило. Више пута је прислањао револверску цев на слепоочницу, да смрћу избегне лудило.

Увек га беше уздржала успомена на мајку.

За љубав њој он се чак претварао да му је дух потпуно миран. Госпођа Н... није веровала том држању, а није смела да испита свога сина из страха да не повећа његову сумњу. Једно вече, када је читала у салону, ми-

слећи да је он отишао у своју собу, потмуо пуцањ одјекну по целој кући. Жоржа Н... нађоше у бари од крви. Као Г. Н... и он беше подлегао напасти самоубиства."

Доктор престаде и повуче неколико димова.

— Ето, то потврђује моје мишљење које сам малочас рекао, одговори неко од слушалаца. Наслеђе је неизбежан закон.

— Не, одговори доктор. Он није подлегао наслеђу већ сугестији. Његова мати није лагала. Он није био син г. Н... Његов отац, кога сам ја познавао, био је здрав и снажан човек. Али било је довољно да уобрази да је син лудаков па да и он постане.

Па додаде да би завршио.

— Колико би се несрећа избегло са мало више воље и поуздања у живот?

С француског М. Д. М.

Мода.

Шта је ново?

Не може се рећи да ће главне црте зимске моде престати да нам се свиђају и у будућој пролетњој сезони. Какве ће бити промене — то ћемо видети за месец дана. Засад је краткотрајни застој, затишје. Можда смо у толико промениле укус, што смо радо прихватиле модеран костим простих линија и са кратким жакетом; то је практично у све кишне дане, кад се не може проћи од глиба по улицама. Уз костим се носе и још увек су модерне блузе које се не увлаче у сукњу. Те блузе чине струк дужим, јер су ниске у пасу, рукави су врло широки, „манжетна" не постоји (осим за енглески крој). Често их праве од шарене свиле; ките их везовима, „апликацијама", ручним радом. Париски законодавци моде прописују високе оковратнике. Али се жене никако не могу придобити за ту моду. Оне упорно разголићују врат, а колико тиме добијају и у здравственом и у естетском погледу, о томе је излишно говорити. Жена која има леп врат мучно ће се решити да га сакрије; напротив.

Разголићавање врата лепо се слаже са модерним украшавањем шешира, јер готово сви украси падају на доле, на врат; а како би било ружно и незгодно, кад би се све оно што пада са шешира сваки час закачивало за оковратник.

Елегантне даме најрадије носе „рајере" и уопште перје од рајске птице. Чак ни раскошно нојево перо елеганцијом се не може мерити са „рајерима" па, како год да их наместите, само не у вис! Само, то скупоцено и по мало свечано перје не носи се у свакој прилици, већ за вече и „кад се излази". За обичне изласке „у чаршију" носимо практичне турбане који су тако меки и пријатни као јастуче од пудера. Да нисмо већ у фебруару и да се у излозима нису већ увелике појавили модерни сламни шешири, ја бих вам причала о оним лепим токама које се тако срећно украшују крзном; али о крзну ћемо говорити у јулу, кад га се помодарка мора зажелити, да би вазда ишла на руку досетљивим трговцима који истерују најбоље рачуне уздајући се у женску сујету.

Које су ташне модерне? Свакако не више кожне ташне. Данас се у Паризу носе поглавито свилене шарене ташне, или чак и они старински „ридикили". Ташне од броката или каквог скупоценог свиленог ткива, ташне од лаке свиле која мора бити у „јаким" бојама, а са оквиром од слоноваче, кости, оксидисаног сребра, или од „мат" каучука; ташне од златног и уопште металног ткива, али мање од баршуна (сомота) и тешких једнобојних материја. Жене обично имају у „крпама", у остацима од разних свила, богат материјал за модерне ташне. Кесице од перла увек су модерне и на цени, или уз костиме — ташне од антилопе, фине као рукавице. И т. д., и т. д. В. Р.

*

Јапанске жене за мир.

За време конференције за разоружање у Вашингтону једна честита јапанска учитељица, г-ђа Кајо Кајима, поднела је председнику Сједињених Држава једну изјаву, у којој десет хиљада јапанских жена изражавају жељу да у свету настане општи мир.

Г-ђа Кајо Кајима већ дуго година стоји на челу пацифистичког покрета у Јапану. Јапанске жене су врло напредне и њих занимају сва друштвена питања и велики међународни проблеми. У Јапану има много женских клубова, и сви они вредно раде. Г-ђа Кајима је обишла велики број тих клубова и тамо је скупила десет хиљада потписа. Акт је велики омот хартије од ориза (пиринча), необично чисте и лепе, а дугачак је равно сто метара. Ово је документат јединствен у својој врсти.

Д.

Паук рибар.

У Буенос-Ајресу постоји паук, који се у недостатку инсеката бави и риболовом. На плитким и тихим местима тај паук исплете

своју мрежу у облику левка. Пливајући по води он тера ситне рибе у своју мрежу. Када која упадне, он је одмах заплете својим кончићима, а потом поједе.

*

Светлеће мастило.

То је један нов проналазак. Слова писана тим мастилом светле у мраку.

Познато је да је фосфорни калциум светао, а када га узмете у прашку и помешате са лаком од ланеног уља, па подржите на сунцу — начинили сте светлеће мастило. Исто се постиже и другим комбинацијама. Претвори се у креч заједно помешан кречни карбонат и сумпор, па се тој смеси дода 2010 манганових пероксида.

Светлост је жута. Ако хоћете да буде зелена, додајте мангану содног карбоната; ако желите плаву светлост, помешајте у смесу 2010 бизмутове соли.

*

Научници и спиритизам.

Шта они знају.

Спиритизам је занимао многе велике духове рода људскога. Та жеља да се продре у онај свет који постоји, по мишљењу многих, и да се разјасне коначно извесне загонетне нам појаве, одушевила је, може се рећи, најчувеније модерне научнике. Али пошто се често у јавности злоупотребљују имена тих научника тиме што им се приписују изјаве које ови нису давали, биће од интереса да се чују веродостојне и „истинске" изјаве неколицине оних личности, које су објављене у париском „Опиниону".

Доктор Желеј, управник чувеног Метафизичког Института у Паризу, изложио је одиста необичне резултате са сензационих седница тога друштва. Он тврди да је постигао најнеобичније опите са медиумом Франком Клуским и све те појаве (у којима се на седницама појављују разне прилике, т. зв. духови који су видљиви и чак имају извесну тежину) овај научник приписује флуиду, т. ј. оној непознатој материји која се лучи из живих бића, из медиума и присутних верујућих посетилаца седница у Институту.

Фламарион, прослављени научник, рекао је: „Ја не знам ништа. Почео сам своја испитивања поводом тих питања године 1862, дакле радим већ шездесет година. Данас вам могу са извесношћу рећи још само то: ја ту ништа не разумем.

„Једна једина тачка чини ми се осветљена, а то је да у великој већини случајева постоји сугестија, свесна или несвесна. У неким случајевима појаве се ипак не могу приписати сугестији. Али чиме их објаснити? Ја то све мање и мање разумем."

Трећи знаменити испитивач тзв. спиритизма, Р и ш е, рекао је: „Ја не верујем у спиритизам, односно у постојање духова. Нити верујем да има спиритистичких појава. Али ја верујем у већину психичких појава".

Проф. Рише дели те појаве у две врсте: метафизички субјективне (дакле све се одиграва у духу онога који учествује), и у ту категорију убраја он 99 од 100 појава; друга категорија је објективна метафизика, која има за област у главном делање бёз додира и она је врло ретка, а у ствари проистиче из психичке снаге живих створова. „То је све што смемо рећи са извесношћу. Јер, ми или познајемо с в е силе природе, или их не познајемо, Прва претпоставка је апсурдна; останимо при другој (т. ј. да н е познајемо)".

Проф. Бранли и чувена хемичарка г-ђа Кири нису хтели ни давати своје мишљење, пошто за сада нема доказа појединим чињеницама.

Гајење кокоши.

Кокоши снесу укупно 600 јаја у току свога живота. Најбоље носе прве и друге године. После четири године, одгајивач их испрати у лонац, налазећи да су већ маторе и за јело. Често су се људи питали, зар не би било могуће да кокоши снесу сва јаја која су у стању дати у току двеју година, па да их бар у сласт поједу. И људи су мислили да је то немогуће, све до пре кратког времена, кад је један француски хемичар пронашао начин да код кокоши убрза ношење јаја. Он је давао кокошима неку нарочиту храну (за сада неће да објави од чега се састоји), и успео је да му носе до 225 јаја годишње. Ове године нада се да ће му кокоши носити и по 300 јаја, дакле за две године даће својих 600 комада.

Осим тога, храна коју тај хемичар живинар даје својим кокошима утиче тако благотворно на јаја, да се она могу дуго одржати, а да се не покваре. Није потребно ни креча, нити каквих шпеција, све он постиже својим тајанственим рецептом. Наравно да су кокоши после две године много боље за јело, но кад сасвим оматоре.

*

Око брака.

Према једној новој статистици у Француској, девојке се обично удају кад претуре двадесет година. Откако се ратовало, има 50 од сто удаја у добу од 25 до 30 година. Оне које не дочекају двадесет година у данашње време ретке су; њих има отприлике 10—12 од сто. Када девојка претури тридесету ретко се уда. Таквих удаја има 2 од сто.

Мушкарци се жене обично између двадесет пет и тридесет година; таквих женидба има обично 40 од сто; између петнаест и двадесет година има 23 од сто женидба, између тридесет и тридесет и пет, 32 од сто. Они који се после тога зажеле брака, праве су беле вране. Ту се чак не може говорити о проценту.

*

Конгрес „феномена“.

У ово доба општег удруживања и претераног синдикализма, неће вас изненадити акс чујете да су се организовали, наравно у Америци, сви они које називамо „феноменима“ и изродима људским. То су они јадници који су закржљали или претерано израсли, патуљци, џинови, брадате жене, створови рођени без руку или без ногу, то су и они који имају способност да „гутају ватру“, ножеве итд. — управо све оне људске подобе које виђамо по разним вариетеима и циркусима. Пошто се њима досадило да их, због њихове зле среће, сматрају за нижа бића, они сазивају конгрес и организују се против својих експлоататора. Они ће, као организовани друштвени ред захтевати да буду награђивани тако да у старости не умру у крајњој беди, што је до сада редовно било, већ да према раду буду плаћени. Затим, они траже да им се одреди број радних часова. Ако се њихови захтеви не уваже, они ће ступити у штрајк, а њих ипак није тако лако заменити . . .

*

Зеилин син.

Зеила је љубимица публике у Зоолошком Врту енглеске престонице. Лондонцима је још више омилела откако је добила бебу — једно право правцато мајмунче. Али нуто муке! Беба није хтела да сише своју мајку, иако је то одвајкада обичај у њеном роду. Да Зеилин син не би угинуо од глади, покушали су да га хране на „цуцлу“. Покушај је успео и сада се Лондон забавља гледајући чудо невиђено, како Зеилино младунче у сласт испија млеко, придржавајући боцу шапама.

Излазак и залазак сунца и месеца.

		Сунца		Месеца	
		Излазак	Залазак	Излазак	Залазак
		с. м.	с. м.	с. м.	с. м.
недеља	19. фебруара	6 50	17 32	1 23	11 20
понедељак	20. „	6 55	17 34	2 21	12 7
уторак	21. „	6 53	17 35	3 14	12 57
среда	22. „	6 51	17 37	3 59	13 50
четвртак	23. „	6 49	17 38	4 40	14 46
петак	24. „	6 48	17 40	5 17	15 43
субота	25. „	6 46	17 41	5 49	16 41

Стара мудрост.

Леност лагано иде, али сиротиња брзо стиже.

*

Заслужена несрећа најтеже пада.

*

Несрећу не треба далеко тражити, она је увек сасвим близу.

*

Када когод хоће да пропадне, онда му свашта иде на руку.

*

Лакше је увреду опростити, него је заборавити.

*

Источна мудрост.

Ко поштује малу срећу, тај је достојан и велике.

*

Ко хоће да буде мајстор, а није био шегрт тога се треба чувати.

*

Ко хоће да се пење уз степенице, мора почети од најнижег степена.

*

Свако дрво има свог прва и сваки човек свој недостатак.

*

Кад је господар кратковид, слуга хоће да буде и слеп.

*

Што је са неправдом стечено, то ретко дође до унука.

*

Често пута више вреди грам пријатељства, него ли килограм правде.

*

Човек може понекад избећи казну, али никад сасвим и своју савест.

*

Чувај се оног ко узима много, а даје мало.

*

У колико је мања душа, у толико у њу може стати више зависти.

*

Боље је у малим стварима бити велики него у великим мали.

*

Многи су пропали само због тога што су хтели да буду господари, када је требало да слушају.

Утисци из Венеције.

—Чујем да сте после свадбе отишли у Венецију?

— Да!

— Како је било?

— Дивно! Само нисмо имали среће, отишли смо после поплаве, те смо се морали шетати по улицама са чамцима.

*

Старо вино.

Трговац: — То је најбоље вино, има му већ двадесет година.

Купац, (пошто је мало пио): — У тим годинама могло би бити мало јаче.

*

Хвалиша.

Бавећи се спортом, хвале се другарице шта која може више учинити од осталих.

— Ја могу врло дуго стајати на једној нози! узвикнула је једна.

— Па то може свака гуска! добаци јој друга.

*

Опроштајно слово.

Када је умро један чувени лекар изненада и ноћу, онда је један говорник над његовим телом рекао:

— Он је толико пута смрт победио, да се ова већ бојала од њега. Због тога није смела да га нападне будног, већ се прикрала када је спавао! . . .

*

Супер-детектив.

Када је Конан Дојл путовао по Америци, на станици у Бостону један кочијаш га ослови по имену.

— Откуда знате ко сам ја? упита писац детективских романа зачуђен и поласкан у исти мах.

— Врло просто, одговори кочијаш. Ваш пеш од капута изгледа да су поцепали новинарски репортери у Њу-Јорку. Рекао бих, затим, да сте се бријали у једној берберници у Филаделфији. Шешир вам је изгужван без сумње приликом какве туче у Чикагу. На ципелама носите, ако се не варам, још мало блата од Буфала. А . . .

— А затим? упита га очаран творац Шерлока Холмса.

— А затим, видео сам поред осталог на вашем куферу написано: „Конан Дојл“.

Табло.

*

На београдској жел. станици.

Путник (бесан):

— Шта, зар експрес из Ниша, па 3 сата задоцњења? Чему вам онда служи ред вожње?!

Шеф станице (хладнокрвно):

— Чему? . . . Па да нам тачно покаже колико задоцњења има сваки воз.

*

У школи.

Време садашње. Учитељ:

— Милане, зашта нам служи вуна од оваца?

— !. . .

— Магарче, па од чега је направљен твој капут?!

— Од татиног шињела . . .

*

Бржи језик . . .

Учитељица:

— Јело, шта је то памћење?

Ученица (10 година):

— Памћење је, госпођице, способност да заборавимо оно што смо научили.

*

Реклама.

У једним предратним бечким новинама читао се овакав оглас:

Franz Müller

Велико стовариште прашка за буве.

Ц. и к. дворски ликерант његовог Апостолског Величанства.

*

На часу географије.

Професор: — Како постају црни облаци?

Ученик: — Испарењем прљаве воде.

*

Модерни хотел.

Путник, који је увече оставио ципеле пред вратима да се очисте, изјутра зове портира:

— Је л'те ви, како то да моје ципеле сто је још на истом месту и онакве какве сам их синоћ оставио?

— О, господине, слободно можете оставити и свој бућелар и сат! Ништа им неће фалити: код нас нема лопова.

*

Дрвена калдрма.

Једног младог милионара упиташе шта мисли о дрвеној калдрми.

— Дугујем јој све своје богатство, рече он. Јер, благодарећи њој, мој покојни ујак није чуо један аутомобил који онда налети на њега и прегази га (Бог да му душу прости — не аутомобилу, већ ујки), те тако и мени донесе уједно ујакове милионе.

*

Growers Bank
San Jose, California, U.S.A.

Kapital ove banke premaša milion dolara a banka se bavi samo bankarskim poslovima. Među Jugoslovenima u Kaliforniji poznata je pod imenom „Naša Banka".

Gosp. J. I. Bujan, podblagajnik i član Upravnog Odbora ove banke — lično se interesuje da vaspostavi što tešnje trgovinske odnose između naše Kraljevine i Kalifornije — te zato naš trgovački svet treba na njega da se obraća za sva obaveštenja i posredovanje.

Ко жели да купи

лепо и добро имање у Београду или да прода треба се обратити у радњи
Соломона Ј. Коена
посредника
Кнез Михајлова ул. 24.

Таназовић
Фирмописац
израђује стаклене фирме са гаранцијом
Београд
Видинска бр. 17.

Palma
нераздериве каучук-пете за ципеле

Нова, врло корисна књига за жене
Д-р С. Ј. АЛКАЛАЈ
Лекар за женске болести и порођаје у Београду
ЗДРАВА и БОЛЕСНА
ЖЕНА
ПОПУЛАРНА РАЗЛАГАЊА
— Са 40 слика —
Цена д. 20·—
(са поштарином д. 22.—)

САДРЖАЈ:
ПРВИ ДЕО:
1) Састав и облик женских полних органа.
2) Улога женских полних органа: (менструација, трудноћа, побачај, порођај, бабиње и т. д.)
ДРУГИ ДЕО:
1) Болести појединих полних органа: (гонореја, катари и запаљења, мијоми, рак и т. д.)
2) Душевни поремећаји. — Хистерија. — Онанија.
3) Брак.
ИЗДАЊЕ С. Б. ЦВИЈАНОВИЋА — БЕОГРАД

Објава.

Одређена Комисија куповаће за Двор известан број за фијакере, теретна кола теглеће коње.

УСЛОВИ:

1) Узимаће се коњи расе Липицанери, боје: белци или зелени, високи најмање 165 см. на пантлици, стари од 4—7 г. да нису пастуви, да су потпуно здрави и да сигурно вуку.

2) Узимаће полукрвне коње, боје ма које, само једнаке у пару, високе најмање 170 см. на пантлици, старе од 4—7 г. да су потпуно здрави, и да сигурно вуку.

3) Узимаће тешке коње за терет расе и боје ма које, висина најмање 165 см. на пантлици, старе од 4—7 год. да нису пастуви, да су потпуно здрави, и да сигурно вуку на колима 2000 килограма.

Примедба: све писмене понуде са описом, по могућсву са фотографијама, слати на Управу Дворске Коњушнице — Београд.

После прегледа понуда, за оне које одговарају условима, Комисија ће путовати по целој Краљевини, преглед и пробу коња извршити, и на лицу места исплату вршити.

Управа
Краљеве Коњушнице

Још неколико комплета сензационог романа из недавне прошлости, који је изишао у 22 брошуре са 20 слика и био разграбљен

„Злочинци на престолу"

у самој ствари низ истинитих доживљаја чланова дома Хабсбурговаца, чија је публикација изазвала највећу сензацију, може се добити по цени од

Динара 10·— по комплету

по избору ћирилицом или латиницом, ако се новац пошаље унапред на администрацију

„Илустрованог Листа", Београд.

Još nekoliko kompleta senzacionog romana iz nedavne prošlosti, koji je izišao u 22 brošure sa 20 slika i bio razgrabljen

„Zločinci na prestolu"

u samoj stvari niz istinitih doživljaja članova doma Habsburgovaca, čija je publikacija izazvala najveću senzaciju, može se dobiti po ceni od

Dinara 10·— po kompletu

po izboru ćirilicom ili latinicom, ako se novac pošalje unapred na administraciju

„Ilustrovanog Lista", Beograd.

Власник и одговорни уредник за штампарију и лист Иван Брнић, Београд, Косанчићева улица 22. Телефон број 1751.

Појединн број
1·— динар.
Поштарина плаћена.
Појединн број
1·— динар.

ЗАБАВНИК

Илустрованог Листа

Независан породично-забавни лист. Уређује одбор. Излази сваке суботе.

Број 8. Београд, 25. II. 1922. Година I.

Добар закључак.

Пјер Валдањ.

Десило се тачно у седам и по сати у јутру, у соби хотела „Сидерије" у Мантони, када је леди Бикнор спазила да јој је украдена торба у којој се налазио њен накит.

Она је била затворила ову торбу у горњем претинцу свога ормана пре него што је легла, и извукла кључ који је такође затворила у једну златну кесицу, коју је ноћу остављала испод свога јастука. Нико није улазио у њену собу.

Ова соба је била најлепша у целом хотелу. Леди Бикнор, врло богата удовица, долазила је сваке зиме на југ да би избегла лондонске магле. Она је имала око педесет година, ситна, проседа, сасвим скромно одевена, и веома образована. Говорила је француски готово без нагласка, понашала се без охолости и без особите поверљивости. Једна собарица већ у годинама, стално је пратила.

Никада она није остављала торбу са накитом, изузимајући ноћу када је затварала сопственом руком.

Три дана пре догађаја, када је леди Бикнор уопште и дошла у хотел „Сидерију", господин Бурсоа, сопственик, опомену је, као обично, да му преда све ствари од вредности и накит на чување. Али леди Бикнор није имала код себе никаквих новаца, она је плаћала све своје рачуне у чековима. Имала је при себи само неколико новчаница за најнужније издатке. Што се тиче торбе у којој је био њен накит (а нико није знао шта се налази у овој торби), она се ни под каквим изговором од ње није хтела одвајати.

Пошто је открила крађу, леди Бикнор претрпе у срцу страшан удар. Њен први поступак требао је да буде, да одмах одјури до звонцета и да узбуни хотел.

Али ова Енглескиња није дозвољавала да се обмане. Лорд Бикнор, њен муж, научио је да влада својим живцима. Она седе и поче да размишља.

Крађа је извршена између једанаест сати увече и седам сати ујутру; могао је извршити само неко који добро познаје целокупно стање у хотелу, који је знао тајну брава и који је могао да тумара ноћу по собама у којима је знао сваки кутак и где шта стоји. Она је сумњала на некога од хотелске послуге, било човека или жену. Ако се она не вара, кривац је већ ишчезао са урађеним стварима; утврдиће се одмах његова одсутност. Господин Бурсоа имаће о њему корисне податке и он ће бити ухваћен доста лако.

Да ли ће доћи собарица, звана Агатеја; која је доносила доручак у осам сати? Сумња леди Бикнор изгледа да је пала на ову девојку. Ако се друга служавка појави са послужавником, сумња на Агатеју биће оправдана; ако, напротив, она дође у собу, леди Бикнор се надала да ће увидети код ње извесну забуну, ма какав знак који би је овластио да иде даље са својом претпоставком.

Агатеја се појави у осам сати, носећи брижљиво чоколаду са хлебом намазаним маслом. Њен изглед и њени покрети беху потпуно природни; неколико уљудних речи које је она изговорила, биле су довољне да одагнају све зле помисли из главе Енглескиње; не, Агатеја није била крадљивица.

Осим надстојника хотела који је служио у трпезарији, леди Бикнор не познаваше остало особље. Према овоме требало је известити господина Бурсоа што пре, да би јој помогао у истрази.

Он се појави, смешећи се и показујући се врло љубазан. Али при првим речима његове пансионерке, на његовом лицу показа се запрепашћење. Леди Бикнор рече:

— Ја сам имала у овој торби накита у вредности од седам стотина хиљада франака.

— Седам стотина хиљада франака! узвикну господин Бурсоа зачуђено.

У истом тренутку лична собарица леди Бикнор уђе код своје господарице. Господин Бурсоа изрази погледом господарици сумњу на ову собарицу, али му она на исти начин одговори да је сигурна у своју служавку.